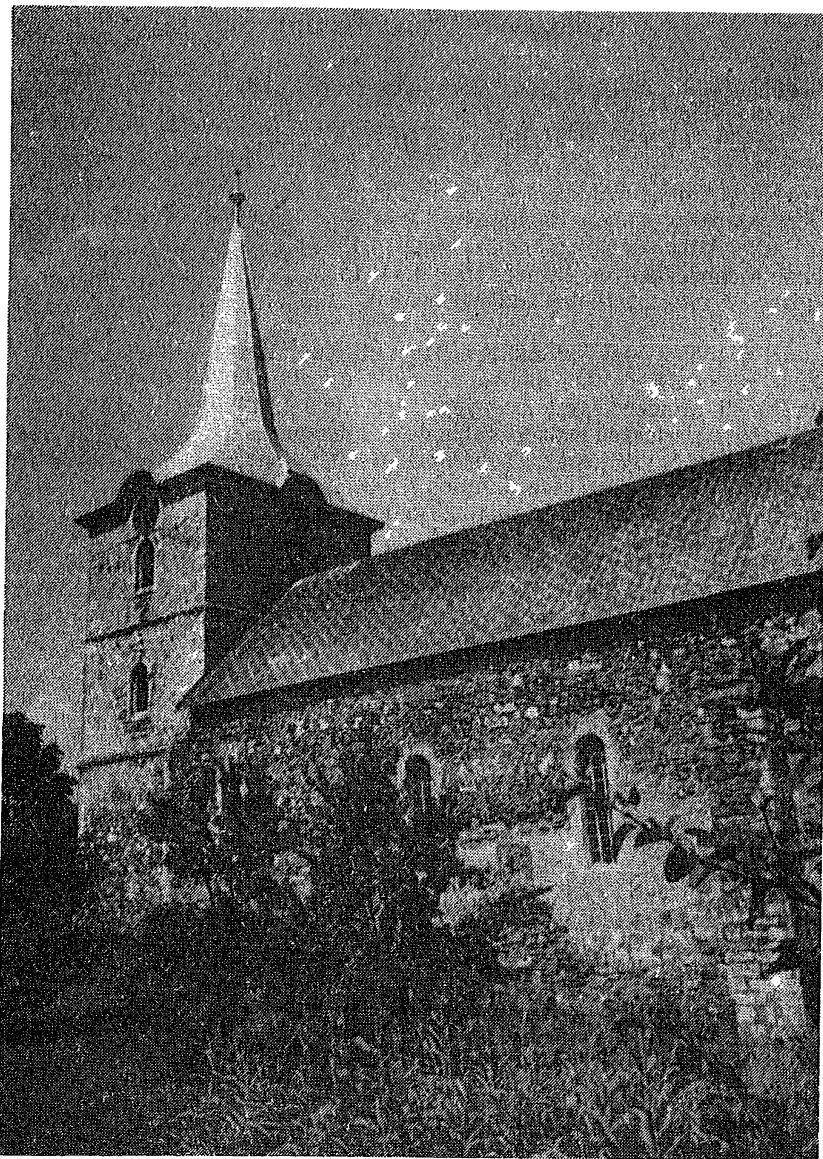


IGEHIRDETO

Az Erdélyi Református Egyházkerület folyóirata



A tövisi református templom

1997. augusztus

VIII. évf. 8. sz.

Tartalom

Tanulmány

Karasszon Dezső: A XV. és a XVI. zsolttár magyarázata.....	375
Nagy Gabriella: Világunk	377

Kolozsvár-Alsóváros ünnepén

Csiha Kálmán: Mit csinálsz itt, Illés? 1Királyok 19,9–15.18.....	378
--	-----

Újkenyéri prédikációk

Adorjáni Nagy Aranka: Földi és lelki kenyér. János 6,27.....	381
Pápai Szabó György: Megújulás, békesség, közösség. János 6,48	383
Sándor Endre: Adjatok nekik ti enniök. Máté 14,13–21	386
Varga Pál: Mennyei kenyér. 2Mózes 16,1–4.11–15	388
Sinka József: A mi kenyereinket add meg nekünk.....	390

Vasárnapi prédikációk

Borbáth Dániel: Minden kész, te nem vagy kész. Máté 22,1–14	391
Bustya Dezső: Krisztusban gyökerező barátság. Filemon 4–7.....	394
Gaál Botond: Élet és világosság. Zsoltárok 36,6–10.....	397
Kováts László: A természeti csapás. Ámos 7,1–3	400
Nagy István: De az Úr mellettem állott. 2Timóteus 4,16–18	403
Szekeres István: Igehirdetés – igehallgatás. Apostolok Cselekedetei 8,5–6.14–17.....	406
Adorjáni Nagy Aranka: A parajdi sótemplomban.....	408

Vasárnap délutáni prédikációk

Müller Dezső: Jézus vendégségben. János 12,1–8.....	409
Orbán János: Jézus lakodalomban. János 2,1–11.....	410
Tunyogi Lehel: Izráelnek erőssége. 1Sámuel 15,29.....	412
Zsiskú János: Perdita.....	414

Alkalmi prédikációk

Esketési beszéd

László Dezső: A szeretet hatalma. 1János 4,16–18.....	415
---	-----

Temetési beszédek

Czapfalvy József: Szomorú és mégis örömteljes vég. Zsoltárok 25,16.....	416
Czapfalvy József: Ne szóval szeressünk. 1János 3,18.....	417
László Dezső: Megáldalak és áldás leszesz. 1Mózes 12,1–2.....	419

A lapot alapította: D. Dr. Csiha Kálmán és Nagy László

Főszerkesztő: Nagy László

Szerkesztőség és kiadóhivatal:

Az Erdélyi Református Egyházkerület Igazgatótanácsa

Kéziratokat nem örzünk meg és nem küldünk vissza

Készült a Református Egyház Misztótfalusi Sajtóközpontjának
nyomdájában

Felelős vezető: Tonk István

Műszaki szerkesztő: Bálint Lajos

Korrektúra: Hatházy Ferenc

Számítógépes szedés, tördelés: Nagy Andrea



Tanulmány

Karasszon Dezső
Magyarország

A XV. és XVI. zsoltár magyarázata

XV. zsoltár

Ezt a zsoltárt tóraliturgiának tartjuk. Liturgia azért, mert a zarándokok kérdésére (1. vers) felel a pap (2–5. vers), éspedig a templom kapujában (vö. 1Sám 1,9; Zsolt 24,7–10; Ézs 33,13–16). A zarándokok a templomba be akarnak menni, és ennek feltételeit kérdezik meg az ott szolgálatban levő pap(ok)tól. Ez volt a helyzet már a honfoglalás előtti időben is Kánaánban: minden templomban más kultusz folyt: a vándoroknak külön-külön mindenütt érdeklődniük kellett a helyi istenség tiszteletének módjáról, ha nem akarták annak haragját magukra vonni. Kultikus ügyekben a pap illetékes arra, hogy tórárt, tanítást adjon (Hag 2,10 s köv.; Zak 7,3 s köv.).

A kérdés így hangzik: Ki tartózkodhat jövevényként sátradban? Jövevény az, aki nem teljes jogú polgárként tartózkodik egy országban. Akár agyon is üthetik (Gen 12,10 s köv.). De ha az ország egyik polgára a házába fogadta, akkor a házigazda oltalmában lehetett. Ábrahám és utódai jövevények az országban (Gen 23,4; Lev 25,23); a nép Egyiptomban jövevény volt, ezért saját országában védenie, sőt szeretnie kell a jövevényt (Ex 22,20; 23,9; Lev 19,33; Deut 10,19). A templom menedékhely, ahol a hívő ember az Úr uralma alatt áll (Zsolt 39,13). A templomot itt „sátornak” mondja az Ige (vö. 2Sám 7,7; Zsolt 27, 5 s köv.; 61,5; 78,60). Itt lakozni nagy ajándék (Zsolt 23,6; 27,4; 84,5). A Sion-hegy az Úr szent hegye (Zsolt 2,6; 3,5; 43,3; 48,2; 87,1; 99,9).

A felelet (2–5. vers) az igaz ember ismertetőjegyeit tartalmazza. Nem kultikus következményekről (áldozatokról, ceremóniákról) van itt szó, hanem igaz cselekedetekről, igaz beszédéről, sőt igaz gondolatokról, a szívben levő igazságról. A szív a gondolkodás, a tervezés, a törekvés székhelyének számított (Zsolt 20,5; 33,10 s köv.). Éspedig az igazság a felebaráttal való kapcsolatban nyilvánul meg: az igaz ember nem tesz rosszat embertársának. Különösen kis közösségekben veszélyes a rágalmozás (vö. Neh 6,6). Latin közmondás szerint a rossz hír (fama) a felhők fölött tartja a fejét: nem lehet torkon ragadni, nem lehet harcolni ellene. – Az igaz ember nem hoz szégyent rokonságára, családjára: a bűnös ugyanis családjára is gyalázatot hoz, hiszen 3–4 nemzedék is lakhat egy fedél alatt (Ex 20,5). A 4a vers értelmezését a 4b vers szabja meg. Az igaz ember tiszteli azokat, akik az Urat félik. Ezekhez tartozik, ezekkel van közösségben. Az ezzel ellenkező magatartásúakkal nincs közösségben, „megveti” őket (Zsolt 1,1; 50,18; 1Kor 5,11; 6,9; 2Kor 6,15; Ef 5,5). Amikor Jézus Krisztus bűnösökkel vállalta az asztalközösséget (Mt 9,11; Mk 2,16; Lk 5,30), ez nem a bűnnel való egyetértést jelentette, hanem a bűnből megtisztító, a bűnt legyőző és megbocsátó isteni kegyelmet.

A 4. vers végén a szöveg így hangzik: megesküszik, hogy rosszat tegyen. Másképpen olvasta és helyesen értelmezi a LXX: megesküszik felebarátságának, és nem változtatja meg. Ez az értelme a hagyományos „kárára esküszik” fordításnak is: ha időközben változik is a helyzet, és hátrányossá válik az ígélet megtartása, az igaz ember akkor sem változtatja meg adott szavát.

Az 5. vers először a kamatszedés tilalmát tartalmazza (Ex 22,24; Lev 25,37; Deut 23,20; Ez 18,8.13.17), majd a megvesztegetés tilalmát. Izráelben nem volt fizetése a bírának. A bírák megvesztegetése sok bajt okozott, hiszen a megvesztegetett bíró nem

hozhatott igazságos ítéletet; így „ürömmé” vált a törvény (Ám 5,7; 6,12; Vö Ex 23,8; Deut 16,19; Ézs 1,23; 5,23; Ám 2,6 s köv.; Mik 3,11; 7,3).

Aki az ilyen bűnöktől tartózkodik, „nem inog meg soha”. Az Ige itt passzívumban áll: nem ingattatik meg sem emberi erő által, sem Isten által; sőt éppen Isten gondoskodik arról, hogy az igaz ember az ő szent hegyén lakhasson és áldásában részesüljön.

XVI. zsoltár

Ez a zsoltár úgy kezdődik, mint az egyéni panaszénekek: imperatívusos formában történik Isten megszólítása és segítségül hívása; nála keres menedéket a zsoltáríró (Zsolt 7,2; 11,1; 25,20; 31,1), akit a 10. vers szerint halálos veszély fenyeget. De már a 2. verstől kezdve egyre inkább a bizalom motívuma lép előtérbe, ezért a zsoltárt bizalom-zsoltárnak nevezhetjük. A zsoltáríró a 2. versben az Urat nevezi javának. Ez azt jelenti, hogy az Úr az ő legnagyobb, igazi kincse.

A 2. vers végén és a 3. versben szövegromlással van dolgunk. Szó szerint: „Nincs feletted. A szenteknek, akik a földön [vannak], és hatalmasai, bennük van minden gyönyörűségem.” A sokféle szövegjavítási kísérlet közül az a legvalószínűbb, amelyik abból indul ki, hogy az eredetileg hézag nélkül írt szöveget rosszul választották szét. A más-salhangzók másféle szétválasztásával a következő szöveg áll elő: „Haszontalanok mindazok a szentek, akik a földön vannak, és a hatalmasok; nincs gyönyörűségem bennük.” (Itt csak kisebb szövegjavítás szükséges: kol = „mind” helyett balt-t olvassunk: „nincs”.) – A „szentek” a 16. zsoltárban mennyei lények, a hajdani kánaáni panteon lefokozott istenei, akikhez az ember hiába fordul (Jób 5,1), és akikben az Úr hibát talál (Jób 15,15). A szenteknél nagyobb, hatalmasabb az Úr (Ex 15,11; Zsolt 89,6.8). A „szentek” más összefüggésben pozitív értelemben Isten mennyei környezetét vagy akár földi népét is jelenthetik (Deut 33,3; Dán 4,14; 7,18.21; 8,13). A „hatalmasok” szó is használatos a kánaáni istenekkel kapcsolatban (Ex 15,11; Zsolt 76,5; 93,4). Aki ezeknek az idegen istenségeknek itáláldozatot mutat be, arra szenvedés vár (4. vers). Gyógyítani csak az Úr tud (Ex 15,26; 2Kir 1,2–4; Zsolt 103,3; 147,3).

Így értve, a XVI. zsoltár írója először negatív hitvallást tesz. Nemet mond azoknak a „szenteknek”, akiknek vérrel együtt szoktak áldozatot bemutatni; ez az Ószövetség szerint súlyos bűn (Lev 17,10–14; Deut 12,16.23). A zsoltáríró ezeknek a kánaáni bálványoknak még a nevét sem veszi szájára (Ex 23,13; Hós 2,18 s köv.; Zak 13,2; lásd még Zsolt 31,7; 96,5; 115,4 s köv.; 135,15 s köv.)

A hitvallás pozitív része, a bizalom motívuma részletes kifejezése az 5. verssel kezdődik. Az első pillantásra ún. lévitahitvallásnak látszik: ui. a lévitának az Úr a „része” (Num 18,21 s köv.; Deut 10,9; Józs 13,14; 14,4); ő az áldozatokból él, földbirtokot kap. A következő vers azonban már arról az örökségről beszél, mely sorsvetéssel jutott a nép tagjainak, és amelyet kötéllel mértek ki (Num 26,55; Zsolt 78,55; Mik 2,5). Ez már nem lévitatradíció, hanem a honfoglalási tradíciók költői felhasználása. Ahogyan örült az az ember, akinek szép darab föld jutott, úgy örül az, akinek az Úr az öröksége. Amit eredetileg a léviták mondhattak el magukról, az minden hívő közös hitvallásává vált (Zsolt 73,26; 119,57; 142,6; JSir 3,24). Az Úr immár nemcsak olyan értelemben „öröksége” a hívőnek, hogy gondviselő szeretetével körülveszi; a 7. vers már arról szól, hogy az Úr tanácsolja őt. Még éjszaka is intik őt „veséi”; a vese szó sokszor a szív szóval párhuzamosan áll, és az ember belső világát jelenti (Zsolt 7,10; 26,2; Jer 11,20; 17,10; 20;12). A 8. vers az Úrral való közösséget fejezi ki. Ha az Urat szüntelenül maga elé helyezi az ember, ez azt jelenti, hogy mindig rátekin, rá gondol (vö. Zsolt 25,15; 26,3; 51,5b). Így

„aztán az Úrtól megtartó erők áradnak, melyek nem engedik meginogni a hívőt; ő az Úr „jobbján” van (vö. 110,1).

A 9–11. vers először szép hármas párhuzammal fejezi ki a hívő ember örömét; örül a szívem – ujjong a májam – biztonságban lakozik a testem. (Itt tartalmi szempontból jobb a „májam” = bensőm, mint a „dicsőségem” szó; a kabod = dicsőség és a kated = máj szó gyakran felcserélődik.) A 10. vers a halálos veszedelemből való szabadításról szól. Az Újszövetség két ízben is idézi ezt a verset (ApCsel 2,31; 13,35 s köv.), mindkétszer magasabb értelemben, Jézus Krisztus feltámadására vonatkoztatva.

A zsolnáíró ujjong, mert nem „látta meg a sírgödröt”, hanem „az élet ösvényére tanítja” az Úr. Az ő színe előtt örömök vannak, „jobbján” „kedvesség”, gyönyörűség (abstract pluralis). Nem csak a templomban lehet Isten színe előtt és az Úr jobbján, az ő segítségét elnyerve élni, hanem mindenütt és mindenkor.

A XVI. zsolná írójának ügye a bálványok elleni harc és az igaz Istenbe vetett bizalom. A szöveg másolói a 3. versben levő „szentek” és „hatalmasok” szavakat félreértették és jó értelemben vették. Pedig a 4. vers elején levő ’aher = más szó is idegen istenséget jelent, akit az ember megvásárol (jegyajándékkal, mohar-ral). Bár a szöveget itt is javítani szokták, javítás nélkül is kifejezi a bálvány és az igaz Isten közti különbséget: egyikért fizetni kell, mégis megsokasodnak tisztelőinek fájdalmái, másik pedig maga ad hívőinek értékes örökséget.

Nagy Gabriella

Világunk

Világunk hómezős Antarktisz,
éjféltsötéten, fagyponton,
véres, vad harcok tere.
Csak egyetlen hegyről árad alá fény,
s a szelíd szeretet szent melege.

Ide:

a Koponyák hegyére,
a keresztfa tövébe
vonszolják megdermedt,
sebes testüket
komorrá fagyott, félhalott
álmok,
vágycak,
illúziók,
gondolatok:
maguk az emberek.

Kolozsvár-Alsóváros ünnepén

Csiha Kálmán

Mit csinálsz itt, Illés?

Alapige: 1Királyok 19,9–15.18

Ez a történet Illés próféta életének a legárvább részét foglalja magában. Az előző versekben azt olvassuk, hogy halálra keresik, menekül, egy darabig vele van a szolgálója, aztán azt is elhagyja, és egyedül megy a pusztaságban. Isten egy fenyőfa alatt ad neki útravalót: egy pogácsát és egy ital vizet. Ennek erejével megy 40 nap és 40 éjjel az Isten hegyéig, a Hórebig. Mert amikor Illés mindent elvesztett, amikor másokban, a királyában és népében egyaránt csalódott, amikor csalódott önmagában is, valami még mindig megmaradt neki. Ez Isten. Mert nagy dolog az, testvéreim, hogy amikor az életben mindenben csalódunk, amikor a legközelebbiekben is csalódunk, amikor önmagunkban is csalódunk, amikor az életben mindent elvesztünk, akkor mindig megmarad nekünk Isten. A fél évszázados diktatúrában is megmaradtunk, bár elvették az iskoláinkat, a szabadságunkat, a szólási lehetőségeinket, amikor el akarták venni a jövőnket, ifjainkat és az üdvösségünket, Isten akkor is megmaradt számunkra.

Illés tudta, hogy ott valahol, ott van a Hóreb hegye, ahol egykor Isten megjelent Mózesnek, ahol látta az Urat, ahonnan lehozta a Tízparancsolat két kőtábláját, ahol először látta az égő csipkebokrot, ahol a küldetést kapta, ahol közel volt hozzá Isten, ahol a Mózes kínzó gondolataira Isten válaszolt. Illés valahol a pusztaságon járt. 40 napi járőföld messzeségéből látta a Hóreb hegyét. Elindult arrafelé, hogy elmondjon mindent Istennek, és hogy nagy fájdalomában és reménytelenségében sok kínzó kérdés között választ kapjon Istentől.

Látjátok, testvéreim, ezért épül minden templom, és 145 évvel ezelőtt, az elvesztett szabadságharc után, ez a templom is ezért épült. Mert a népnek, a gyülekezetnek egy csomó fájdalom és veszteség után is ott volt a lelkében a vágy, hogy elmenjen a Hóreb hegyére, hogy legyen egy hely, ahol elmondhatunk mindent Istennek. Ahol elmondhatjuk, hogy annyi mindenben csalódtunk, hogy annyi mindentől megfosztattunk, ahol elmondhatom, hogy nekem csak Isten maradt. Azért építették 145 évvel ezelőtt ezt a templomot, hogy legyen itt is egy Hóreb hegye.

Eljut Illés a Hóreb hegyére. A Hóreb egy nagy hegység. Már messziről látszik az a hely, ahol valamikor Isten megjelent Mózesnek. Sok barlang van azon a vidéken. Illés bemegy egy barlangba és imádkozik. És egyszerre egy hangot hall: Mit csinálsz itt, Illés? Erre elmondja: nagy búsulásom van az Úrért, a seregeknek Istenéért, mert elhagyták a te szövetségedet, és az oltáraidat lerombolták, és engem is halálra keresnek. Nincs tovább, Uram!

Mit csinálsz itt, Illés? Elhoztam a bánatomat, Uram. 145 esztendő óta hányszor volt itt ez a gyülekezet, s amikor megkérdezte tőle az Úr Isten az ő Igéje által: mit csinálsz itt, Illés? – akkor két elvesztett szabadságharc, deportálások, fogságok lágerbe vitelek idején könnyek és félelmek között, menekülések órájában hányszor elmondta ez a gyülekezet: elhoztam a bánatomat, Uram. És hányszor mondhatták itt 145 év alatt azok, akik elhozták gyermekeiket megkeresztelni, akik azért jöttek, hogy egymást szeretve, Isten áldását keresve együtt elinduljanak az élet ismeretlen útjaiban, és amikor Isten megszólította őket: mit csinálsz itt, Illés? – akkor elmondhatták: Elhoztam az örömet, Uram! Látjátok, a bánatra itt mindig volt vigasztalás, és az örömeire mindig volt itt áldás. Hány-szor mondhatták el itt azok, kik kínzó lelkiismerettel jöttek ide, amikor megkérdezte

őket Isten: mit csinálsz itt, Illés? Elhoztam a bűneimet, Uram! És mindig volt reá bocsánat. Hányszor mondhatták itt 145 év alatt azok, akik szerettük elvesztése után visszajöttek ide a temetőből, árván és egyedül maradván, és megkérdezte tőlük Isten: Mit csinálsz itt, Illés? – akkor így felelheték: Elhoztam a gyászomat, Uram. Az élet nagy próbái között, amikor az elmúlt fél évszázad idején sokan voltak távol hazulról, így felelhetek: az én feleségemet is megkérdezte itt Isten: mit csinálsz itt, Illés? – és elmondta: Elhoztam az imádságomat. Én tudom, hogy sokan vagytok, akik a nehéz időben, amikor már nem tudatok semmivel sem segíteni, eljöttetek a Hóreb hegyére, hogy elmondjátok Istennek csendben imádságokat. És most, amikor a messzeségből testvérgyülekezetek jöttetek megkérdezi tőlük Isten: mit csinálsz itt, Illés? – akkor mondjátok boldog szóval: jöttünk találkozni. Először az egyházunk történetében Erdélybe jöttünk, a Magyar Református Világtalálkozóra. Annyi kínzás, gond és félelem után jöttünk szeretni egymást, Uram. Mit csinálsz itt, Illés? – kérdi az Úr. Hazajöttünk. Sokan messziről jöttek haza. Ausztráliából, Amerikából, Nyugat-Európából. Mit csinálsz itt, Illés? Hoztam az emlékeimet, Uram. És hoztam a hálámat, hogy még egyszer atyáim földjére visszatérhetek.

És most megkérdezlek benneteket, Magyar utcai, alsóvárosi gyülekezet: mit csinálsz itt, Illés? Jöttem megköszönni, Uram, a 145 éves templomot, amelybe elhozott egykor az édesanyám, amelyben imádkoztak értem, amikor messze voltam; ahová elhozhatom a gyermekemet, talán az unokámat is, és elhozhatom az élet változásával a gondjaimat is, a félelmeimet, a bűneimet is, a könnyeimet és a mosolyomat is, de azt a reménységet is, hogy megsegítesz. Jöttem hálát adni, Uram.

Azt mondja Isten Illésnek: állj a barlang ajtaja elé! És Illés kiáll az ajtó elé, mert az Úr arra lesz elmenendő. Ez a titka minden templomnak! Ezért mások a templomok, mint a színházak, mint az egyéb középületek és a néptanácsok, mert a templomokban az Úr az elmenendő. A templomokban az Úr elmegy mellettünk, és elég, ha csak megérinti nyomorult, bűnös emberi szívünket; és máris vigasztalás, erő és gyógyulás lesz belőle. Azért építették ezt a templomot, hogy legyen olyan hely, ahol az Úr lesz elmenendő.

Illés kiállt a sziklabarlang elé, szinte védte a barlangot, ahol az Úr lesz elmenendő. Először egy nagy szélvihar jön, mely megkasogatja a kősziklákat és megrengeti a földet, de Isten nincs a szélviharban. Azután a tűz jön, mely felperzseli a fákat és megváltoztatja az egész vidéket, de Isten nincs a tűzben. Azonban Illésnek szélviharban, földrengésben, tűzben ott kell állnia az előtt a hely előtt, ahol Isten elmenendő lesz.

Így álltak a ti őseitek is Erdély megannyi templomában és Magyarország megannyi templomában a nagy szélviharok idején, amikor a kősziklákat is megkasogatta a történelem, és amikor számos életet perzsel fel a tűz. Amikor az egész történelem arculata megváltozott, akkor a hűséges Illések, a lelkipásztorok, a gondnokok és a presbiterek így álltak Erdély templomai előtt, míg elvonult a szélvihar, majd elvonult a tűz is. Csend lett. Köszönjük nektek, lelkipásztorok és presbiterek, hűséges gondnokok és egyházközpontok, köszönjük, hogy a nagy szélvihar idején és a nagy tűz idején nem hagytátok el a templomot, hanem álltatok a barlang kapujában. Akkor is álltatok a templom kapujában, amikor már semmi sem maradt, csak az a hely, ahol Isten lesz elmenendő.

Majd nagy csend lett. Ebben a csendben egy halk és szelíd hang hallatszott: mit csinálsz itt, Illés? Illés tudta, most itt van az Úr. Mert a szélvihar, a földrengés és a tűz mind Isten hatalmát képviseli, mind Isten előtt jár, de Isten lényege a halk és szelíd hang: a szeretet. Isten szeretet – mondja az Ige. A halk és szelíd hang Jézus Krisztus hangja. Mit csinálsz itt, Illés? – kérdi az Úr. Erre Illés befedte az arcát a palástjával, mert tudta, hogy most itt van az Úr. És csendben előrelépett.

Az volt ennek a templomnak 145 éven át és az lesz még sok-sok éven át az ajándéka, hogy itt az Úr lesz elmenendő. Szélviharos, tűzviharos, földrengéses vad világban itt egy

halk és szelíd hang érinti meg a szívünket, és megkérdezi tőlünk: Mit csinálsz itt, Illés? Be lehet fedni az arcunkat, le lehet borulni előtte, és el lehet mondani neki nagy bánatok idején: nagy búsulásom van az Úrért, a Seregeknek Istenéért, mert lerontották a te oltáraidat, mert az én gyermekeim, az én unokám nem hallgat már rád, mert lezüllött sok ifjú, mert tönkrement sok öreg, mert nem engedtek megszületni sok gyermeket. Ezért nagy búsulásom van az Úrért, a Seregek Istenéért és az én népemért, mely sokszor elhagyott téged. Könyörülj rajtunk, Isten! De le lehet mondani a vágyunkat és a reménységünket, a köszönetünket és a hálánkat is. Ekkor ez a halk és szelíd hang megsimogatja a szívünket és meggyógyít bennünket. Ez halk és szelíd hang ennek a templomnak a legnagyobb ajándéka, amit a világ minden dübörgő földrengése, vad szélvihara és örült zenéje megadni nem tud sohasem, amit az emberi kiabálások soha túl nem harsoghatnak és soha nem tudnak legyőzni. Ez a halk és szelíd hang Isten hangja.

Isten ekkor azt mondja Illésnek: menj el, és térj vissza a te utadon a pusztán át Damaszkuszba, és mikor odajutsz, kenjed királlyá Házáélt Szíriában. Isten új utakra indítja a menekülő Illést. Vissza kell mennie azon az úton, amelyen jött. Amiről azt hitte, hogy nincs tovább. Még egyszer megjárta ezt az utat, de most már ennek a halk és szelíd hangnak erős és letörhetetlen bizonyosságával, azzal a bizonyossággal, hogy vele van Isten. Isten jövőt mutat neki. Kenje királlyá Házáélt Szíriában. Még szükség van reád, Illés!

Megmaradt Izráelben 7000 ember, aki nem hajtott térdet Baál előtt. Te nem tudsz róla, de várnak azok, akik nem hajolnak meg a Baál előtt és meg nem csókolják azt. Isten jövőt ad Illésnek is. Az ennek a templomnak és minden erdélyi templomnak az ajándéka, hogy jövőt ad az Úr és feladatot ró ránk Isten. Ennek a halk és szelíd hangnak az erejével többet tudtunk tenni évezredekén át, mint a kiabáló és vad világ a maga erősnek vélt hatalmával. Azt mondja Isten: ott van 7000 ember, akiről te nem is álmodtál. Jövendő vár téged, Illés. A mi életünkben is sok minden fog megjelenni, amiről már régen lemondtunk, amit nem is álmodtunk 1100 év alatt. Hányszor roppantunk össze és hányszor mondtuk azt: Uram, mindennek vége! Engem is halálra keresnek. Nincs tovább. De a halk és szelíd hang talpraállított és újra elindított.

A 80-as években találkoztam egy észtsországi lelkésszel, aki megjárta Szibériát. Törött lábával sántított. Fialat volt és reménytelen. Azt mondta: Észtsországnak vége van. Ránk telepítették az oroszokat. Betömték a forrásainkat. Még a tiszta vizet is elvették. Szét fogunk szóródni. Még egy-két évtized, és Európának vége van. Akkor mellé ültem, és elmondtam neki ezt az Igét. Azt mondtam, nem tudunk a jövőbe látni, de bízom benne, hogy Európában is meghagyott Isten 7000 embert, hogy Európában is lesz jövő, de Isten megkívánja, hogy higgyünk benne.

Aztár megváltozott a világ. Észtsország önálló lett. Sohasem láttam többet azt a lelkipásztor barátomat, de sokszor gondoltam reá: milyen hamar elhozta Isten azt, amit én egy buszon egymás mellett utazva akkor elmondtam neki. Ez így van Észtsorzággal és így van velünk is.

Ez a templom mindig azt a hitet ajándékozza, hogy soha sincs vége semminek, hogy Isten közelében minden újrakezdődik, hogy hívő és reménykedő, bízó szívvel Isten elindít a jövendő felé.

145 év után leborulunk s megköszönjük a mi Istenünknek, hogy az ősök Hóreb hegyet építettek nekünk, hogy lehet állni a barlang előtt, a saját szívünk barlangja előtt is. Lehet állni földrengésben, viharban, tűzben, és meg lehet hallani Isten halk és szelíd szavát, aki elveszi a jelen félelmét és az ő kegyelméből az Úr Jézusért a jövő reménységét adja nekünk. Ámen.

(Elhangzott Kolozsvár-Alsóváros ünnepén, 1996. augusztus 8-án.)

Újkenyéri prédikációk

Adorjáni Nagy Aranka

Földi és lelki kenyér

Alapige: János 6,27

Bibliaviasítás: János 6,32–35

Az egész emberi élet a kenyérrkérdés körül forog ezen a világon. Az ember számára legfontosabb, központi ügy a megélhetés és annak lebonyolítása. Ez hálózza be az egész életet. Az ember mindent ebből a szemszögéből néz, azért van munka, hogy előteremtse a kenyeret. Nem csupán a kalászos magvak – búza, árpa, zab – lisztjéből készült mindennapi kenyeret, amely a létfenntartás alapja, hanem a kenyér fogalma mindent felölel, ami csak a földön az anyagi élet fenntartásához szükséges javak körébe tartozik. Ezért vannak gazdasági érdekek, háborúk, minden időben puskával, bottal is harcolt az ember, hogy megszerezze magának mindazt, ami élete viteléhez szükséges. Ez a küzdelem mindjárt megkezdődött, amint az első élőlény megjelent a földön. Ásni kezdett, hogy táplálékát a földből előteremtse, hogy testét fenntarthassa. A bölcsőtől a koporsóig kíséri az éhes test gondjának keresztje. Mintha a keresztbe rakott búzakéve jelképe lenne annak a keresztthorozásos küzdelemnek, amit az ember a kenyér megszerzéséért visz végbe.

A Paradicsomban nem volt kenyérrkérdés. Az első ember Isten tenyerén élt, az atya és gyermek engedelmes viszonyában. A kenyérről az Atya gondoskodott. A bukás, az engedetlenség beálltával vége lett ennek a meghitt állapotnak. A kiűző szó elhangzása után önállóvá tette Isten az embert, hogy ezután orcája verejtekével szerezze meg a kenyerét. És ez a munka Isten nélkül átokszerűvé lett rajta. Az egyszerűség után bonyolulttá lett az élet. Odáig jutott, hogy egészen beleveszett, belefűlladt kenyere biztosításának küzdelmébe, úgyannyira, hogy azt hiszi, ez a lét egyetlen célja. Adáz a hajsza a mit együnk kínzó gondjának gyötrelmében. Megtanult az ember halmozni, minél több tartalmat gyűjteni, mert nem hisz a gondviselésben. Maga gondoskodik magról. Modern korunkban bonyolult berendezések, gépek rendszerei versengve állítják elő a javak sokaságát, csak hogy biztosítva legyen elegendő ruha, gép, jármű, eledel, és ezek megszerzésének hajszájában, a cél elérésére rámegey az élet a testi kenyérrért való versenylfutás, az egymást elűző túlekedés versenypályáján.

Ebbe szól bele most alapigénkben Jézus. Ő egy egészen másfajta kenyérrre mutat. Megálljt parancsol. Két dologra ébreszt rá: ez a kenyér, amelyért olyan elkeseredett harcot vívunk, elvész, de van egy másik, amely megmarad.

Azt mi is tudjuk és tapasztaljuk, hogy a testi kenyérr csak a testet tartja fent, veszendő minden velünk együtt, ami csak a test szolgálatára való. Mégis hajtjuk magunkat érte, mert a test követel, telhetetlen, és örökös körforgásba hajszol. Jézus is tudta ezt, és az ötezer fős sokaságot bőségesen megvendégeli. Feltámadása után meg-megjelenve, szemmel kíséri elárvult tanítványait, akik búsan visszatérnek kenyérrkeresetűkhöz, a halászathoz. Látja egész éjszakai sikertelenségüket, veszendőségüket, beavatkozik hát, hogy szakadozásig megteljen a háló.

Jézus arra figyelmeztet, hogy a testi kenyérrért való küzdelmeink közben nehogy megfedekezünk a lélek számára szükséges táplálékról. Mert a lélek szava halk, elnyomott, csak akkor adunk ennie, amikor már gyenge, beteg a rosszul tápláltság, éhség, elhanyagoltság miatt. Sokszor aránytalanul dúsabb és gondozottabb a látható test a belső embernél.

Mi az a maradandó eledel, amelyre Jézus felhívja a figyelmet, amelyhez mindenki hozzáférhet, amely kezünk ügyében van, de nem nyúlunk utána a másik fontosabbnak hitt, látható javakért való törtetésünk közepette. Ez az ő Igéje, éltető szava. Hogy saját táplálékunkká lehessen, meg kell dolgoznunk érte, akárcsak a testi eledelért. Munkálkodjatok, mondja Jézus. Vajon mennyit munkálkodunk a nap huszonnégy órájából a lelki életünkért? Szégyenkezve kell számítást tennünk és megvallanunk, hogy legjobb esetben – vasárnap – egy-két óra jut az Igével való foglalkozásra, együttes, templomi lelki eledel fogyasztására, majd munkás hétköznapiainkon sokkal kevesebb. Valljuk meg, néha csak perceket vagy egyáltalán semmi időt sem szánunk a lelki táplálkozásra, meg is feledkezünk róla. Pedig maga Jézus ez a lelki eledel. Őt utasítjuk el, róla feledkezünk meg, vele nincs találkozásunk. Ki az, aki igényli őt? Az, akiben nem csupán a földi kenyér utáni éhség él, nem is csupán kultúréhség, hanem mindezeknél sokkal több, mélyebb, a Jézus Krisztus után való vágyakozás. Azt mondja Jézus: munkálkodjatok azért az eledelért, melyet az embernek Fia ad majd nektek. Ő adja személyesen, csak hozzá kell járulni érte. Azt is hozzáteszi Jézus, hogy ez a kenyér maradandó, érvényes az örök életre. Máshol meg határozottan önmagára mutat, amikor kijelenti: „Én vagyok az életnek kenyere, aki hozzám jő, semmiképpen meg nem éhezik” (Jn 6,35).

Valóban, ő a világ kenyérévé lett, az a nemes gabonamag, amely onnan a magasságból hullott bele a föld talajába, hogy ki-ki egyék belőle és meg ne haljon. Őt kell elfogadnunk, ha meg akarjuk tartani örök életünket. Ki ne akarná? Ki ne szeretné? A testi kenyér csak a síríg tart meg, de aki eszi az ő testét és issza az ő véré, örök élete van annak, mert az ő teste bizony élet, és az ő vére bizony ital. Szülővárosa nevének jelentése (Betlehem = kenyér háza) is arra mutat, hogy innen indult el a világ táplálására a mennyből alászállott megmentő kenyér.

Jézus arra hív fel, hogy ezért a kenyérért is küzdeni kell, sőt sokszor valóságos harcot kell folytatni érte, mert az elnyerésének akadályai vannak. Az ördög is közrejátsszik, hogy ezt a munkát, ennek az eledelnek a megszerzését nehezé tegye, megakadályozza és egészen elfeledtesse. Ezért legyen kéznél az Írás, és mindjárt reggel, mielőtt a napi munka megindulna, „vegyük be” az Igét. Nem onnan, rendszertelenül, ahol kinyílik a Biblia, hanem ahol sorrendben olvasni szoktuk egy elindított rend szerint. Ha figyelünk és elmélyülünk benne, a Lélek közben „megetet”, és könnyebb lesz imánkban a reá adott felelet. Ez a legbensőségesebb és leghatásosabb találkozás a megmentő kenyérrel kiéhezett és a nap elején, amikor még nem ért más hatás. Ha ez elmarad a reggeli kapkodás miatt, vakvágányon megy a munkánk és minden akarásunk egész napon át. De ha „bevettük” a lelki kenyeret, irányít, vezet, tanácsol egész nap, és áldás lesz a munkáinkon.

Lelki eledelért való munka a templomba menetel vagy járművön való odautazás. Mennyi akadálya lehet ennek is, amit le kell küzdeni. Vendég érkezik az induláskor, piacra, üzletbe kell menni a hiányzó ennivaló beszerzéséért. Mennyit dolgozik az az anya, aki előző nap elkészíti a család ételét, hogy vasárnap a lelki táplálkozás lehessen az egyetlen cél. Így kell elhárítani minden akadályt, fegyelmetten egy célra tekintve menni kell a közös lelki étkezésre. A vasárnap délelőtti óra Istené. Ő ilyenkor várja a lelki éhséggel hozzá közeledőket. Munkálkodás az is, ha a gyermeket nem csak a gondosan előkészített reggelivel és tízóráival engedjük el az iskolába, hanem egy darabka Igével. Ha ezt sosem kapja meg, lelkileg csecsemő marad szépen felserdült gyermekünk. De ha kap. az védelmet és erőt ad neki egész napi munkájában, amikor elvegyül a reá sokféle hatást gyakorló iskolai sokaságban. A lélek kenyéréért való munkálkodás az is, ha vendégünket is megkínáljuk Isten Igéjével, ha megosztjuk vele azt a darabkát, amit aznap kaptunk belőle. Mennyi erőfeszítéssel járó munka ez, mennyi gátolást, bátorítalan-

ságot, ellenállást kell leküzdenünk, amikor családjunkban példát, ízelítőt akarunk adni arról, hogy nemcsak kenyérral él az ember, hanem Isten Igéjével is.

Az új kenyérért való hála napján fontoljuk meg Jézus tanácsát, és fáradozzunk a lelki eledelért szorgalmasan tovább, vagy ha eddig nem tettük, kezdjük el, amíg nem késő, hogy majd eljuthassunk egyszer a megígért nagy királyi vendégségre, Isten örökkévaló országába. Ámen.

Pápai Szabó György

Budapest, Magyarország

Megújulás, békesség, közösség

Alapige: János 6,48

Bibliolvasás: János 6,48–51

E nap különösen is beszélnünk kell az országról, a mennyeiről és az itteniről, a múlt-ról és a jelenről, s nem utolsósorban a jövőről.

Beszélnünk kellene a nemzetről, amely „megbűnhődte már a múltat és jövendőt”, de ha nem vigyázunk, akkor még a jelent is megbűnhödi.

Nagy történelmi évfordulókon, nemzeti ünnepeken jó tudni, hogy kinek kell hálát adni a megtartásért s kihez kell könyörögni a megmaradásért. Mert csak Istenben, az ő egyszülött Fiában, a Jézus Krisztusban számunkra megbizonyított kegyelmében bízhatunk. S valóban: a zsoltároshoz hasonlóan ez a nép is énekelheti az Úrnak irgalmát nemzedékről nemzedékre, mert az ő irgalma és mindent felülmúló szeretete tartott meg bennünket nemzeti létünk viharáiban. Ő tartott meg az üldöztetésben, a sivatagi vándorlásokban, a szenvedésben, mert Isten Jézus Krisztusban számunkra nem egy távoli, rejtőzködő Isten volt, hanem a testet öltött Ige, a kézzel fogható valóság, a testi és lelki táplálék a fizikai éhínség és a szellemi nyomorúság idején. Mert Jézus kenyér, az élet kenyere, a mindennapi táplálék. Ezzel az eledellel táplált bennünket éhezöket századokon át a mi mennyei Atyánk.

Voltak bizony olyan idők, amikor tékozló fiúként messzire csatangoltunk kegyelmétől, ettünk a disznók vályújából. Ilyenkor mennyei Atyánk fájdalmában mintha eltakarta volna arcát egy szempillantásra előlünk. De még ilyenkor is hallottuk mindig hazahívó, megtérésre hívogató szavát. S ha közösségi és egyéni létünk fájdalmas életharcái, tékozlásai után újra megtaláltuk őt, szeretettel, korholó szavak nélkül, mindent megbocsátva némán ölelt magához, s ilyenkor láttuk életünk egén felragyogni a kegyelem, a szövetség szívárványát, s könnyes szemmel láttuk a vérző Krisztus arcát.

Volt olyan korszak, amikor mindenki elhagyott bennünket, amikor a népek országútján végzetesen egyedül maradtunk, de akkor tapasztalhattuk meg leginkább: „Mikor elhagytak, mikor a lelkem roskadozva vittem, csöndesen és váratlanul átölelt az Isten” (Ady). Ilyenkor láttuk a nagy fehér fényben felénk jövő Istent, ahogy ellenségeinket leigázza. Mert sokszor volt úgy, hogy már-már mindent elvesztettünk, már-már képtelenek voltunk a harcra, s ilyenkor valóban ő perelt ellenségeinkkel, ilyenkor valóban ő hordozott sasszárnyakon és harcolt az ellenünk harcolókkal.

Ez a nép a legnagyobb mélységekből is mindig győztesen került ki, ha Istennel járt, ha nem vesztette őt el, ha a testet öltött Ige valóban mindennapi kenyér, testi-lelki eledel volt számára.

Történelmünk magaslatai egyben a csodás Isten-látások alkalmai is, elég, ha államalapító királyunk életművére gondolunk. De történelmi mélypontjaink mindig Isten hiányáról, hitünk válságáról és vakságáról árulkodnak.

Bizony hosszan és hosszasan kellene ma beszélnünk nemzeti sorskérdéseinkről: honnan indultunk el, hol tartunk, merre megyünk? Mi a cél, van-e a 21. század számára jövőképe e nemzetnek? Van-e istenlátása? Van-e bizonyossága abban, hogy Jézus a fizikai és a lelki éhínségben egyaránt az élet kenyere? Van-e belső ereje a nemzetnek s egyházunknak a megújulásra, vagy végleg kiüresedtünk, a meddő fűgefához hasonlít az életünk, s nincs jövőnk, mert nem akarunk élni.

De szólhatnánk itt a szellemi-lelki elszívárosodásról és elsvatagosodásról, az igénytelenségről, az alvilág, a bűnözés félelmes terjedéséről, a naponta tapasztalható szeretetlenségről és türelmetlenségről, vagy az abortuszokról, az egykéről, az alkoholizmusról, a kábítószereszezésről, a válásokról, az ideológiai tévutakról. Mert itt rólunk van szó, bár sok minden tőlünk függetlenül, a mi megkérdésünk nélkül történik. De egyedül rajtunk múlik, hogy maradunk-e passzív szemlélői nemzetünk tragikus mélybe zuhanásának, új Mohácsának, vagy a magunk posztján, a nekünk adott lehetőségekkel próbálunk tenni valamit ez ellen a mi református hitünkkel és magyarságunkkal. Én úgy gondolom, hogy Jézus nem a gonoszság és a rossz passzív szemlélését, az azokba való fatalista belenyugvást bízta ránk, hanem missziói parancsa és tanítása értelmében a világ megjobbítását, a tanítványság kiterjesztését.

Hiszem, hogy a református anyaszentegyháznak van Jézustól vett küldetése a 21. században is. Ezt a küldetést csak akkor tölthetjük be, ha megértjük Isten akaratát. Isten akaratát csak úgy érthetjük meg, ha figyelünk szavára, amely a Bibliából szól hozzánk. Ez az üzenet nem más, mint az „ecclesia semper reformanda” mércéje alatti közösségi és egyéni megújulás.

Ez azt jelenti, hogy meg kell találnunk az elveszített hitet; meg kell találnunk békeségünket, hogy békeségben éljünk Istennel, egymással és önmagunkkal. Mert sok olyan ember van, aki nemhogy Istennel vagy a másik emberrel, esetleg a nemzetével vagy az egyházával, de még önmagával sincs kibékülve, még önmagával sem vállal közösséget.

Ha körülnézünk, látjuk, hogy a háborúk által szétszabdalt világban és Európában sem az ószövetségi „sálóm”, sem az újszövetségi „ejréne” értelmében nincs meg sem a külső, sem a belső békeség. Ennek oka az emberi bűn, az Isten megtagadása. Miként Ézsaiás mondja: „A bűnösöknek nincs békeségük” (57,21).

Vigyázzatok, mert a külső békeségnek alapja a belső békeség! A nagy szétdobáló, a sátán szerte jár, hogy megrontson mindeneket. Ám napjai meg vannak számlálva; hamarosan bekövetkezik végső „megkötözése”, de addig minél több embert akar magával rántani a mélybe. De aki az ördögi mélységek helyett a hegyekre veti tekintetét, aki Jézushoz tud menni bűnei megvallásával, az nem kerülhet a sátán kezébe, mert az megtalálja az Isten csendjét, a belső békeséget és a harmóniát. A békeség drága ajándéka csak Krisztus golgotai keresztyénél kapható meg. „Mivel tehát megigazultunk hit által, békeségünk van Istennel, a mi Urunk Jézus Krisztus által” (Róm 5,1).

Erkölcsei értelemben szinte új honalapításra van szükség. Teljes körű egyházi és társadalmi megújulásra van szükségünk.

A megújulás, a békeség után a harmadik üzenet a közösség szó. Minden közösség alapja: Isten. Még az asztalközösségé is, hisz mi reformátusok ezért mondunk áldást évés előtt és után.

De közösségben ünnepelünk történelmi, családi, személyi évfordulókat is. Ennek értelme a hálaadás, hisz semmiféle közösség nem adhat boldogságot az embernek, ha hiányzik belőle az Isten. A közösségen akkor van Isten áldása, ha elfogadja Jézust, s az Úri imádság értelmében az Úrtól várja a mindennapi kenyeret, neki ad hálát érte, s elfogadja életében azt, hogy Jézus az élet és az örök élet kenyere.

E szónak theologiai, társadalmi-szociális értelemben egyaránt gazdag kiterjedése van. Mert beszélhetnénk a család közösségéről, a házasság közösségéről, a munkahely közösségéről, ahol annyi baj van; aztán a nemzeti sorsközösségről és sorsvállalásról, amelyet ma még ködfoszlányaiban sem látunk. Ide tartozik a gyülekezet, az egyház testvéri közössége, mely az úrvacsora, a Krisztussal való legteljesebb közösség hitvalló közösségében él.

De gondolkodom itt a szociális közösségvállalásra is. A Krisztus megtört testét jelentő kenyérral élő egyház az irgalmas samaritánus tettét kell hogy gyakorolja. Ezért nem nézheti tétlenül a szociális mélységben élők nyomorát, akiknek nem jut asztalukra tápláló kenyér. Nem mehetünk el észrevétlenül a mellett, hogy tíz- és tízezrek haltak és halnak meg a helyi háborúkban, hogy Európa országútajait menekültek karavánjai, futó hadai borítják, hogy a közelünkben menekült emberek, éhező gyermekek, szülők és öregek vannak, akik Krisztust látják meg egy-egy jó szóban, simogatásban, sebeket bekötő gondoskodásban, egy-egy tál meleg ételben, akik a krisztusi asztalközösséget dicsérik.

Milyen jó lenne, ha egyházunk aktuális szava még hangosabb lenne ebben a kérdésben! Milyen jó lenne, ha a létminimum alá viharos gyorsasággal csúszó, csüggedő tömegek számára a gyakorlati segítségen és a közösségvállaláson túl világos válaszokat tudnánk adni a keresztyén életforma kérdéseire, hogy a fizikai nyomor ne váljék lelki nyomorrá. A lét- és kenyérharc nem teheti tönkre istenképiségünket. A fizikai hiány nem ölheti meg bennünk az örök élet utáni vágyat. Mert még a nyomorúságok mélyén is tudnunk kell: miként a mindennapi kenyér szükséges az élethez, úgy kell számunkra Jézus, az élet kenyere is.

Mert a világ vajúdo nyomorúságával szemben csak Isten szava jelent megtartó erőt: „Mert mindaz, ami Istentől született, legyőzi a világot; és az a győzelem, amely legyőzte a világot, a mi hitünk” (1Jn 5,4). Csak a hit világában nincsenek korlátok, sárba húzó, elembertelenítő nyomorúságok. A hit világában végtelen lehetőségek vannak.

Az anyagi-szociális létminimum határán élők talán még inkább Isten tenyerére kell hogy helyezték magukat. Talán még inkább bízniuk kell Isten gondviselő jóságában, s abban, hogy „akik az Istent szeretik, azoknak minden a javukra van”. Fontos hinnünk, hogy Isten mindent megad, amit kérek tőle. Sokszor pedig a kevés is sok, a sok is kevés. Kevésnek hiszem, pedig tökéletesen megelégtett. De sokkal fontosabb tudnom azt, amit a Heidelbergi Káté így fejez ki: „Fák és füvek, eső és szárazság, termékeny és terméketlen esztendő, étel és ital, egészség és betegség, szegénység és gazdagság, minden az ő atyai kezéből jó.” Ő nem hagy soha magamra, nem hagy elveszнем, törődik velem, áld és szeret, ha most a próbák nehéz útjait kell is járom.

Milyen jó lenne, ha a különféle közösségektől, amelyeken csak Jézussal lehet áldás, eljutnánk az Istennel való teljes közösségig. Az eget és a földet Jézus köti össze. Ő az élet kenyere. Isten lelki táplálónknak őt adta. Tele lehet földi táplálékkal az éléskamránk, de nélküle lelkileg éhen halhatunk. Mert a tele has még nem oldja meg az ember alapvető gondjait. Az embert Isten a saját képére formálta, tőle istenarcúságot kapott, s ezért a mennyei létforma nélkül önmagában, teremtője nélkül nem élhet teljes életet. Az ember nem élhet transzcendens, mennyei magasságok nélkül. Önmagát csak Krisztusban valósíthatja meg, aki az élet és az örök élet kenyere. Csak benne nyerhetünk bűnbocsánatot tagadásainkra, árlásainkra. Csak benne találhatjuk meg Istent és önmagunkat.

Milyen jó, hogy megtalálhatjuk ezt a mennyei edelt, az örök élet kenyérét a testet öltött Igében, Krisztusban; az frott Igében, a Bibliában; a hirdetett Igében, a prédikációban!

Milyen jó tudni, hogy az egyház Ura, akire az egyház mint szegeletkőre épül, maga az Úr Jézus, aki az élet és az örök élet kenyere. Ő az élő, hitvalló, úrvacsorázó egyház alapja: „aki eszi az én testemet és issza az én véretem, örök élete van annak, és én feltámasztom azt az utolsó napon” (Jn 6,54). Ez a mi örömünk legfőbb forrása. Ebből már értjük, hogy Jézus miért az élet és az örök élet kenyere.

Az úrvacsorában valósul meg igazán a Krisztussal való közösségünk, s ezért ez az élő és hitvalló egyház életének alapja. „Aki eszi az én testemet és issza az én véretem, az énbennem lakozik és én abban” (Jn 6,56). Kálvini értelemben az igaz egyház ott van, ahol elegyítetlenül hirdetik az Ige, ahol a sákramentumokat tisztán kiszolgáltatják, s ahol gyakorolják az egyházfegyelmet és a szeretetszolgálatot. Ez utóbbiak is fontosak. Ezért helyeztek puritán őseink oly nagy súlyt a „praxis pietatis”-ra, a hit gyakorlására. Mert életünk hitünk mércéje és hitelesítője. Enélkül a hit álszenteskedés csupán. Ezért halljuk az Ószövetségben: Gyűlölöm és megvetem ünnepeiteket, hárfáitok zengését nem hallgathatom (Ámós 5,21–23). Ezért mondja Jakab apostol, hogy a tiszta és szeplő nélküli istentisztelet nem más az Isten előtt, mint meglátogatni az árvákat és az özvegyeket az ő nyomorúságukban, s szeplő nélkül megtartani magunkat e világtól (Jak 1,27). Ez persze még Istennel sem könnyű, hát még nélküle.

Sokszor nem látszik rajtunk, hogy közösségünk van Krisztussal. Talán mert formális-népegyházi módon élünk hitünkkel és a szent jegyekkel. Nem életünk teljes kitartásával, teljes bűnbánattal és őszinte alázattal. Pál bűnbánata példamutató: „Ó, én nyomorult ember, kicsoda szabadít meg engem a halálnak testéből?” (Róm 7,24) Pedig csak így kaphatjuk meg az úrvacsorában a bűnbocsánatot és az örök élet ígését. Csak így hallhatjuk, a kenyér és a bor jegyében így láthatjuk, hogy értem is meghalt és feltámadott Krisztus, hogy az enyém Jézus váltságahalálának ajándéka. Ez a mi vigasztalásunk. A Heidelbergi Káté klasszikus 1. kérdés-felelete erről tanít. Ilyenkor valóban érzem: „Élek többé nem én, hanem él bennem a Krisztus” (Gal 2,20). A Krisztussal való közösségünket munkálja az úrvacsora sákramentuma.

Egy nagy úrvacsorai Krisztus-közösséggé lehetne az egész világ. Talán egykor így lesz, de most inkább haragot, gyűlölséget látunk sokfelé. Holott a tökéletes emberi közösség csak Krisztusban valósulhat meg, mert ő az életét adta váltságul ezért a világeért. A Krisztussal való közösség sohasem passzív és meddő még az úrvacsorában sem, mivel ez a Krisztus-közösség mindig útnak indító és bizonyágtevő, cselekvő és egységet teremtő közösség. Nem üres aktus, hanem benne van az egyház egész lényege, a gyülekezet hite, belső ereje és cselekvése. Itt hull a hit élő magva a lelkek termékeny talajába.

Emberi egységünk csak a Krisztussal való egységben állhat helyre. Ezért kell hinned minden nyomorúságban, minden emberi és szociális válságban, csüggedésben és mélységben, minden negatív jel, tendencia és önmagunk ellenére hinned kell, hogy Isten szüntelen értünk cselekszik, hogy a mi üdvösségünkért munkálkodik a mi Urunk Jézus Krisztus által, aki az élet és az örök élet kenyere. Ámen.

Sándor Endre

Vámosújfalú, Magyarország

Adjatok nékik ti enniök

Alapige: Máté 14,13–21

Bibliailvasás: Máté 14,16

Ugye milyen kellemetlen, ha elhatározzuk, hogy szeretnénk csendben, egyedül lenni, s akkor hirtelen csengetnek és jön valaki, vagy megszólal a telefon és teljesen kizökkent abból az állapotból, amire vágytunk. Az Úr Jézus is vágyott a csendre. Elhajózik, de a

sokaság ezt észreveszi és gyalog követi a Genezáret-tó partján. Jézus tervét teljesen ösztöri, s mégis nyugodt és csendes marad. Jézus számára az az ember a legfontosabb, aki éppen előtte van. Tanuljuk meg tőle ez alkalommal azt, hogy a szeretet mindennek felett való. Jézus szeretettel képes arra, hogy a saját programját feláldozza, hogy a csend öröme és az egyedüllet nyugalma helyett „megszánja” a nagy sokaságot és gyógyítsa betegeiket.

Ó, bárcsak egyre többen tudnánk elfogadni a saját terveink, a saját elgondolásaink helyett Isten tervét az életünkben. A napokban hallgattam Balczó András tízszeres világbajnok és háromszoros olimpiai bajnok bizonyágtételét. Elmondta, hogy miután befejezte az aktív versenyzést – a világon egyedülálló eredménnyel az öttusában –, várta, hogy majd felkéri sportvezetőnek, edzőnek, szakvezetőnek. Senkinek sem jutott az eszébe. Ma viszont már úgy látja, mondta, hogy Istennek más terve volt vele. Így szólt hozzá Isten: „Látod, én teleaggattam a nyakadat arannyal, s te ma már tudod, hogy ez nem tesz boldoggá. Eredj, és mondd el azoknak, akik még azt hiszik, hogy már egyetlen érem is boldoggá teheti őket.” Az embert boldoggá csak Krisztus, csak a Krisztussal való élő kapcsolat és közösség teheti.

Alapigénk története szerint az emberek olyan odaadással hallgatják Jézust, hogy elfeledkeznek arról, hogy enni is kellene. Olyan jól érzik magukat Jézus mellett, hogy elfeledkeznek a testi éhségről.

A tanítványok azonban szeretnék, ha Jézus elbocsátaná a sokaságot, hogy ki-kijudjon a környező falvakban éleletről gondoskodni magának. Azóta mennyire megváltozott a világ! Jézus mellett az embereket a testi eledel egykor nem érdekelte, csak a tőle kapott lelki táplálék volt számukra fontos. Ma fordítva van. A heti 168 órából olyan nehezen jut egy óra az istentiszteletre, az imádkozásra, a Biblia olvasására. Mások talán ehések, s elmennek máshová, hogy lelki táplálékot találjanak. Gyermekkorunkban egykor sokan őriztünk kislibákat. Tudjátok-e, mikor szereti legjobban a libapásztor gyerek a libára való vigyázást? Akkor, amikor a kislibák alszanak, mert akkor azt csinál, amit akar. Igen ám, de amikor felébrednek, akkor ennivalót és innivalót kell keresni nekik, akkor vigyázni kell rájuk, hogy el ne csellengjenek. Ugyanígy van ez a gyülekezeti életben is. A hívek jó része „alszik”, de ha felébrednek, ha elkezdene keresni, akkor a lelkesnek igazi lelki eledelt kell adnia a gyülekezet tagjainak.

Ma azt mondja nekünk az Úr Jézus: „Ti adjatok nekik enni!” Mi is éppen úgy elcsodálkozunk ezen, mint egykor a tanítványok. Mi? Mit adjunk, hisz a mi lehetőségeink olyan kicsik! Nekünk sincs semmink! Mit tudunk mi adni az éhes tömegnek? Csak azt nem szabad elfelejteni, hogy Jézusnak akkor is és ma is több lehetősége volt és van, mint a tanítványoknak. Jézus vallja, hogy az én tanítványaim az én erőmmel segíteni tudnak! Jézus nem azt mondja, hogy a kevésnek nincs értéke, hanem hűséggel elfogadja a felkínált pár cipócskát és halat. Elkéri a tanítványoktól az öt kenyeret és a két halat, s ha ő megáldja azokat, van belőle mit osztani a sokaságnak. Ha a kevés hitedet, a kis lehetőségedet ma Isten elé viszed és átadod Krisztusnak, akkor ő megáldja a keveset, s így sokak eledelévé teszi. Imádságodban vidd Krisztus elé lelki ajándékaidat. Add át neki azokat, s amikor megáldja és visszaadja, akkor add tovább. Így volt ez az Ószövetség idején is. Ahol valamiből kevés volt, ott az Isten dicsősége sugározni kezdett. Így volt ez Dávidnál, amikor Góliáttal állt szemben. Gedeon háromszáz emberrel vonul tízenkétezer midianita ellen. S az imádkozó Ezékiás király az asszírok százezrei ellen. S győztek! De megfordítva is igaz! Ahol a kezünk tele van emberi dolgainkkal, ott Isten nem tud semmit sem beletenni. A tele pohárba nem lehet többet tölteni. Ez a szabály az Isten országa működésének egyik törvénye.

Jézus óriási terhet rak a mai tanítványokra, a mai református gyülekezetre, amikor ezt mondja nekünk: Nem kell elmenniük a gyülekezetből azoknak a lelkeknek, akik csak egy vékony szállal kötődnek a gyülekezetünkhöz. Nem kell senkinek sem elmennie tőlünk, hogy valamelyik csalogató szektában vagy valamilyen vallásos közösségben lelki eledelt kapjanak, hanem így szól: „Ti adjatok nekik enni!” Ez azt jelenti, hogy Jézus a mellette lévő nép belső és külső, testi és lelki igényét képes teljesen kielégíteni (Jn 10,10). Most, amikor legtöbb gyülekezetben az élethez szükséges külső feltételek adva vannak, a belső, lelki építés válik sürgetővé. Ez csak a Jézus áldásával és erejével lehetséges. De így lehetséges!

Az ötezer ember megvendégeléséről szóló történet mind a négy evangéliumban megtalálható. Fontos kapocs János és a szinoptikusok között. Mind a négy evangéliumban ez a csoda a Jézus galileai tevékenységének csúcspontja. Keresztyén életünk csúcspontja az, ha a nagyon kevés lehetőségünket Jézus elé visszük és az ő áldásával testi és lelki javainkat továbbadjuk a körülöttünk lévő szeretteinknek.

Ma újkenyér vasárnapja van. A következő hetekben gondoljunk sokat Jézus szavára: „Adjatok nékik ti enniök.” Ámen.

Varga Pál

Dietenheim, Németország

Mennyei kenyér

Alapige: 2Mózes 16,1–4.11–15

Bibliailvasás: János 6,27–33

A bibliai pusztai vándorlást gyakran hasonlítjuk az ember életútjához! Van egy kiindulási pont, aztán jön egy hosszabb vándorút, miközben szemünk előtt lebeg egy végső cél, ahová meg szeretnénk érkezni. A hívő ember számára ez a végső úticél: Isten országa. Életutunk különösen nehéz szakaszait viszont úgy tekintjük, mint a pusztai vándorlás azon válságos szakaszát, amikor a népnek nem volt sem enni-, sem innivalója.

Mai alapigénk ebbe a régi időbe vezet vissza. Izráel népe elhagyta a rabszolgaság házát, Egyiptomot, és útban van az „ígéret földje” felé, de ez az út a sivár Sínai-félsziget pusztáján vezet át. A nép két és fél hónapi gyaloglás után kiéhezve, szomjasan, fáradtan és igen rossz hangulatban táborozik e helyen. Ezt mondják Mózesnek: inkább maradtunk volna Egyiptomban a húsosfazék mellett! Azért hoztatok ide, hogy éhhalálra jussunk?

Ebben a nyomorúságos helyzetben ragyog fel Isten jelenléte. Megtörténik a megmentés csodája. Isten megmutatja népének, hogy ki ő. Így érezzük meg a történetből, hogy ha a mélybe jutott ember Urához kiált és igaz hittel kéri a segítséget, akkor Isten meghallgatja a kiáltást és megmenti az övét. Mai alapigénkben ez az evangélium: Isten itt van velünk életünk pusztájában, nem vagyunk magunkra, mivel Isten nem azt akarja, hogy elveszünk, hanem azt, hogy éljünk!

Ezek után nézzük meg, hogy milyen formában mentette meg Isten akkor népét, hogyan jelent meg a pusztában. Majd arra figyeljünk, hogy mit üzen nekünk és áldólag miként kísér minket életünk „pusztai vándorlásaiban”.

I.

E bibliai történet elején egy helységnév áll: Élim. Itt kezdődött a Sínai-pusztá, de ez a város már a Mózes korában arról volt nevezetes, hogy ott 12 forrás buzogott és 70 pálmafa díszlett. E számokat Izráel fiai később szimbolikusan úgy magyarázták, hogy e számok a nép 12 törzsét és a hetven vénre, Izráel későbbi vezetőtestületére emlékeztette

őket. Élim a nép számára „áldásos hely” volt. Itt biztonságban érezhették magukat az egyiptomiak üldözése elől. Ebben az oázisban volt enni- és innivalójuk. Nem véletlen az, hogy napjainkban is több egyházi otthon, segélyszervezet, sőt egy-egy gyülekezeti ház is ezt a nevet viseli: Élim, vagyis a biztonság, a megmentés, az áldás, tehát az élet helye.

De e helyen nem maradhatott örökre a választott nép, mert Isten más célt tűzött ki eléje. Mózes tovább kellett hogy vezesse a népet az ígért földje felé. Egy pihenő után indulni kellett a pusztán keresztül a tejjel-mézszel folyó föld irányába.

Történetünk azt hangsúlyozza, hogy Isten mint megsegítő, megmentő Úr a pusztában jelenik meg és nem a biztonság helyén! A próbák idején mutatja meg Isten erejét és csodáját, akkor és ott, ahol és amikor az ember a maga erejéből nem juthat és nem jut tovább. Mindig a pusztában válik az ember különösen „érzékeny”, ott keresi a segítséget, ott kérdezi szüntelen: Ki ad ennem, ki ad innom, ki vezet ki az élet útvesztőiből, hol van a szabadulás?

Mózes a maga erejéből nem tudott sem enni, sem inni adni a népének! De tudott kiáltani az Úrhoz, mert tudta, hogy hol van a segítség forrása! Isten meghallja mind a kiáltást, mind a zúgolódást. A nép megmentésére fűrjeket küld számukra, és „mennyei eledelként” a mannat adja a népnek. Károli Gáspár fordításában azt olvassuk, hogy Isten „esőként” bocsát alá kenyeret az égből, vagy megtartó mennyei eledelt, mannat ad a pusztai vándorlás egész ideje alatt.

A szakemberek sokat törték a fejüket azon, hogy mi lehetett ez a mennyei eledel. Azt tudjuk, hogy a pusztában van egy bokor, az ún. manna-tamariszk nevű növény, amelynek apró, kerek gyümölcsét a nomád vándorok mindmáig fogyasztják. Izráel népe nem ismerte ezt. Ezért kérdezték egymástól zsidó nyelven: „mán hu”, vagyis „mi ez”? Bizonytalán innen ered a későbbi „manna” szó. Mózes így magyarázta ezt a népnek: „ez az a kenyér, amelyet az Úr adott néktek eledelül”.

Számomra e kérdésben nem az a fontos, hogy megfejtjük a „manna” pontos mibenlétét, hanem sokkal inkább az, hogy felfedezzük e történetben Isten szabadító tetteit! Isten mennyei ajándékként került a manna Izráel népe életébe, majd történetébe. Miért ne maradhatna meg ez számunkra is, mint isteni csodatett?

Nem kell különösebb fantázia ahhoz, hogy a Mózes korabeli történetet és a szent leckénkben hallott jánosi biznyságtételt összekapcsoljuk. Mindkét esetben a „mennyei” adott kenyérről van szó. Mindkét esetben a mennyei kenyér jelenti az életet: a manna megmentette Izráel népét a haláltól, Jézus, a mennyei kenyér az örök életre táplálja a benne hívők seregét. Ő az életnek kenyere, akit Isten küldött számunkra. Ő az igazi mennyei kenyér, mely az „életre” vezet. Így kapcsolja össze Jézus a pusztai manna csodáját a maga küldetésével, az ószövetségi nép életét és szabadulástörténetét a keresztények büntől való szabaduláshitével és az örök élettel.

Olvassuk el végig a mannatörténetet, mert abból még további dolgokat tanulhatunk. Isten kimérte a népnek a napi eledel „szükséges adagját”. Minden család annyit gyűjtött naponta, amennyire éppen szüksége volt, de senki sem „halmozhatta fel” az ételt, mert az, ami felesleges volt, másnapra megromlott. A hatodik nap Izráel fiái két napra valót gyűjtöttek, hogy a hetedik nap ne dolgozzanak, hanem azt az Úrnak szenteljék. Ma is rendkívül fontos számunkra, hogy fáradozásainkból, kenyérkereső munkánkból megpihenve, a hetedik napot, az Úr napját, a vasárnapot megszenteljük.

Ezek után összegezzük azt, hogy mit tanulhatunk ma egy ilyen régi bibliai történetből:

Mindnyájan úton vagyunk. Ahogy a Mózes népe egykor vándorolni kényszerült, úgy vándorolunk ma mi is. Ki hosszabb, ki rövidebb útra kényszerül. Nem csak földrajzi értelemben teszünk vándorutakat, hanem a teljes életünk tulajdonképpen vándorlás. Erre

emlékeztet egyik énekünk is: „Utas vagyok e világban, mennyorszámban vár örök hazám készen...”

Isten velünk van az úton, különösen akkor és ott, ahol és amikor a mi tudásunk és erőnk végesnek bizonyul. A nagyvilágba elvándorolt magyarok erről éppen úgy bizonyosságot tehetnek, mint az itthoni „vándorlók”. Az ő szabadítása, megmentő kegyelme a záloga annak, hogy egykor célba, a mennyei hazába érkezik az életünk.

Mi is Isten zúgolódó, morgó népe vagyunk, elégedetlenek vagyunk a sorsunkkal és a pillanatnyi helyzetünkkel, holott a helyzetünk sokkal jobb, mint egy végleg a „pusztába” került népnek, jóllehet a „puszta” jellemzőit bárhol fel lehet fedezni ezen a világon. A lelki éhségben és szomjúságban kiáltunk Istenhez, úgy, amint ezt Mózes tette.

Isten kenyeret ígért és adott választott népének. Nekünk is adta és adja az életnek kenyerét. Élünk vele, kérjük tőle szüntelen a mennyei táplálékot, mert „nem csak kenyérral él az ember, hanem az Igével, amely Isten szájából származik”. Az „élet kenyérét”, Jézust fogadjuk el mindennapi eledelként, úgy, ahogy a pusztában a nép naponta magához vette a mannát.

E történet áttételesen az úrvacsorára utal! Aki megéhezett és megszomjazott, jöjjön és egyen a kenyérből, mely az „örök életre táplál”.

Isten mértékletességre int bennünket, és arra tanít, hogy „minden napnak elég a maga baja”, hogy elégedjünk meg a mindennapi kenyérral és ne halmozzunk kincseket, amelyeket megemészt az idő.

Így legyen számunkra a mennyei kenyér, az Úr Jézus, a legfőbb ajándék, amely a mennyből adatott nekünk, hogy éljünk általa. Ámen.

Sinka József

A mi kenyérünket add meg nekünk

Ne külön, ne külön,
minden családnak,
egy asztalt teríts csak
a nagy világnak.
Mely köré, mely köré,
ha jön a reggel,
mind összegyűlhessünk
vidám sereggel.

Rajta csak, rajta csak
egy fogás legyen,
mindenki egyetlen-
egy tálból egyen.
És a tál, és a tál
ki ne ürüljön,
míg akad éhes, ki
melléje üljön.

Asztalod, asztalod
dombtetőn legyen
ne legyen első hely
azon a hegyen.
Jutalmad, jutalmad
az legyen csupán
hogy melléd ülhessünk
étkezés után.

Vasárnapi prédikációk

Borbáth Dániel

Minden kész, te nem vagy kész!

Alapige: Máté 22,1–14

Bibliailvasás: Jelenések 19,6–9

„Hasonlatos a mennyeknek országa.”

Sokszor hallottátok e szavakat, ha Jézus példázatairól szolt a prédikáció. Isten országa valóban olyan rendkívüli, valóban olyan gazdagon nagy, hogy arról csak hasonlatokkal lehet beszélni, miként azt Jézus tette. E templomról emberileg kimerítően lehet beszélni, és el lehet mondani építése s megújítása történetét, de az Isten országa annyira isteni, hogy annak egyszerre csak egy-egy lényeges vonását, egy-egy jellemző tulajdonságát lehet egy-egy találó hasonlattal megvilágítani. Ilyen mostani alapigénk is. Az, amit mond, meglepően más, mint a mi emberi elgondolásunk, de mélységesen igaz.

„Hasonlatos a mennyek országa a királyhoz, aki az ő fiának menyegzőt szervez.”

Ez a Jézus beszédmódja, aki egészen közel tud hozzánk jönni. Ki ne tudná közülnk, mi a menyegző? Hányan vagyunk, akiknek élete legszebb napjai közé tartozik a menyegző, mint beteljesülés és a nagy elindulás napja, amikor annak, kit szeretünk, a kezét fogva az Úr asztalánál elmondjuk vele együtt a hűség esküjét. Ez az örvedetes nap a megálmodott álmok valóra válása és célhoz érése, melyet boldog vigadozás követ. Mennyi szép nóta csendül fel az ajkakon ilyenkor, amikor minden hívő szív magasztalja az Urat áldásaiért. A menyegző mindig örvedezés is. Jézus példázataiban, mikor Isten országát a lakodalomhoz hasonlítja, éppen azt kívánja kifejezni, hogy ott ilyen ünnep van, és hogy ott ilyen igazi boldog együttlétben örvedeznek azok, akik oda meg vannak hívva.

I.

Nekünk e példázatból először ezt kell megértünk. Isten az ő választottait öröme hívja. A hívő élet boldog közösségben való örvedezés. Az Úr nem akar szomorúnak látni bennünket. Ő az evangélium Istene, a jó hír és az öröm Ura, aki minket a jó hír által örvedezőkké kíván tenni. Milyen sokszor elfelejtjük, hogy mi evangéliumi keresztyének vagyunk. Mennyire félreértik Jézust azok, akik azt hirdetik vagy hiszik, hogy mi a lemondás örömtelen útjára indulunk vele. Mi valóban lemondunk az evangéliumi keresztyénséghez nem illő dorbézolásokról és tékozlásokról, de a Krisztusban adott szabad, boldog életet éljük. Természetesen van ideje a szomorúságnak és a bánatnak is. Bűnbánati heteket is tartunk. Ha eljön a gyász ideje, méltó, hogy szerettünket fájó szívvel gyászoljuk. De nem ezek a vonások uralkodnak a lelkünkben, hanem az evangélium öröme. Isten életünk legszomorúbb óráira is az evangéliuma fényét, vigasztalását és reménységét árasztja. Lelkünk alapérzése a hit öröme. Jeremiás könyve 7. fejezetében arról ír, hogy Jeruzsálem utcáin megszűnik az öröm szava, a vigasság szava, a vőlegény és a menyasszony szava, de a 33. részben azt hirdeti, hogy az Úr visszaadja az öröm szavát, a vigadozás szavát, a vőlegény és menyasszony szavát (7,34; 33,11). A Szentírás más részeiben is megtaláljuk e gondolatot. Az istentiszteletünk kezdetén olvasott bibliai rész is a Bárány menyegzőjéről szól. Az Ige boldognak mondja azokat, akik ezen részt vehetnek. Kétszer is ismétli az örvedezés szavát. Isten uralmából, Jézus Krisztus áldozatából fakad ez az igazi örvedezés.

Isten ebbe az örvendező menyegzőbe hív bennünket. Kétszer is küldi szolgálait a király. Ez a hívás hangzott egykor a próféták, majd az apostolok ajkán. S ma erről szól a igehirdetés.

Milyen figyelemre méltó az a mondat, amit a hívők által a Király üzen: ebédemet elkészítettem... kész minden, jertek a menyegzőre. Mennyei Atyánk mindent megtett ezért. Sokba kerül neki e lakoma. Fia a megöletett Bárány. E lakoma étele és itala mennyei eledel és ital, mely az örök életre táplál. Jézus maga mondotta: „Én vagyok ama élő kenyér, mely a mennyből szállott alá.” Aki eszi az én testemet és issza az én véretem, az énbenem lakozik és én is abban” (Jn 6,54–56). Nem lehet kétséges számunkra, hogy Isten a maga országába ilyen életre hív bennünket. Az a kegyelem, hogy Isten mint a király mindent megtett azért, hogy mi ott örvendezzünk. Ilyen jóságosnak kell látnunk Istent s a vele való földi közösségünket ilyen örömnepnek kell tartanunk.

II.

E példázat következő szakaszában Jézus elénk tárja közönyös és hálátlan voltunkat. A meghívottak nem mennek el a menyegzőre!

Először Izráel akkori vezetőire, a hivatalosakra gondolunk. Pál azonban azt hirdeti, hogy Isten idvezítő kegyelme megjelent minden embernek. Isten azt akarja, hogy minden ember idvezüljön (2Tim 3,1). A hívás elhangzott! Alapigénk megállapítása ma is talál reánk, de nem törődünk vele. Ez a nemtörődömség a léleknek betegsége. A közönyös embert nagyon elítéli a Szentírás. Hányszor fáj a szülőknek és a nagyszülőknek, hogy gyermekük olyan dolgok iránt közönyös, melyeket ők fontosnak tartottak, s amelyekért áldozatokat hoztak. A közönyösség miatt jó lehetőségek és jó hatások vesznek el.

Lukácsnál e példázatban azt olvassuk, hogy az egyik családi okra hivatkozik, a másik a munkára, a vagyona tekint, s azért nem megy el a menyegzőre. Milyen sokszor hagyjuk el mi is ilyen hivatkozásokra való tekintettel az istentiszteletet, a bibliaalvasást, a gyülekezeti közösség sok erőt adó alkalmait és a szolgáló szeretet tetteit. Vannak, kik természetesen találják, hogy semmibe veszik Isten hívását, mivel nem értékelik azt az életet és azt az örömet, melyet az Úr kíván adni. Megértjük a Zsidókhoz írt levél írójának felkiáltását, mely a nemtörődömség előbb idézett szavait ismétli. „Mi módon menekedünk meg mi, ha nem törődünk ily nagy idvességgel?” Ez a nemtörődömség életveszélyt jelent. Ebből az állapotból meg kell menekülnünk!

E példázat a következő mondatokban arról beszél, hogy a hívást visszautasítók szívét nemcsak egyszerűen nemtörődömség töltötte el, hanem gonosz indulat is. Voltak olyanok is, akik a hívogató szolgálakat megfogták, bántalmazták és megölték. Az ellenséges indulat itt bántalmazásban nyilvánul meg. Ma, amikor az emberek javáért kell élnünk, milyen idegen számunkra a bántalmazó, gyilkos indulatú ember. Ezért érthető, hogy e példázat szerint a király megharagudott s elveszejtette a gyilkosokat.

Nem ez történt-e Jeruzsálemben? Jézus sírt Jeruzsálem felett, mert megölte a prófétákat és megkövezte azokat, akik hozzá küldettek (Mt 23,37). Milyen szomorú volt, amikor kő kövön nem maradt e városban. Ez azért történt, mert nem ismerték meg a hivatalosak, a hívottak azt, ami békességükre való. Óvakodjunk attól, hogy alapigénk e mondatait csak a történelemre alkalmazzuk. Isten sokszor mutatta s mutatja meg ítéletét a nemtörődöm, közömbös és ellenséges indulatúak iránt, akik elutasítással felelnek a hívásra. Istennek sokféle lehetősége s eszköze van arra, hogy megsértett isteni fenségét megvédje az emberi bűnnel szemben.

III.

Isten szeretetének terve azonban nem szégyenülhet meg és nem szégyenül meg. Ha a hivatalosak nem fogadják el a meghívást, akkor olyanokat hív, akik eljönnek. „Akkiket csak találtok, hívjátok be a menyegzőbe.” Ez Isten igazi nagy szeretete! Van, aki a hívás megvetése miatt méltatlanná tette magát a menyegzőre. Isten most másokat hív ezek helyébe. Milyen sokszor téved az ember, amikor azt hiszi, hogy Isten reá van szorulva az emberre. Nem lehet menyegző akkor, ha nincs résztvevő. ha az ember nem akarja elfogadni a hívást. Jól figyeljük meg! Az ellenkezés dacára is megtelt a ház! Nem forog veszélyben a menyegző, Isten terve mindenképpen megvalósul. Színes, vegyes vendégsereg örvendez a menyegzőn. Jók és gonosz egyaránt eljuthatnak ide, mindenki eljőhet, aki megbecsüli a hívó szót. Milyen meggondolkoztató sereg van együtt. Vámszedők, bűnös asszonyok, római tisztek, szegény halászok, szomjas, vágyakozó izraeli lelkek. Nincs ott Kajafás, de a megvetett Lévi vagy a bűnös Zákeus ott van. Nincsenek ott a rosszindulatú írástudók sem. De sokan látták a ragyogó tekintetű, megtisztult bűnösöket s a jótéteményekre kész Zákeusokat. Sok olyan ült le ott az asztalhoz, kikkel némelyek közülünk nem szívesen ülnének le.

A menyegző nem marad el. A ház megtelik. Téged és családodat hívó szóval vár a Király, a menny és föld Ura. Hallod-e mai Igénkből a személyesen hozzád szóló hívást? Jöjj!

IV.

A példázat vége meglepő fordulatot mutat. Jézus példázatainál különösen figyelniünk kell az ilyen megütköztető fordulókra. Legtöbbször a személyes életünkre vonatkozó figyelmeztetés és alkalmazás áll a hasonlat e csúcán.

Megütközünk azon, hogy a kegyelmes Isten ítélő Úr. Azt, aki a kegyelmének lakomáját megveti és szolgálait bántalmazza, nagyon megbünteti. Még jobban megütközünk azonban azon, hogy amikor a menyegzőnek Ura végigtekint a megtelt ház népén, akkor a bejötték közül egyet azonnal megszólít, amiért nincs rajta menyegzői ruha. Mikor pedig ez kitaróan hallgat, kivetteti onnan.

Istennek fáj, ha nem jönnek a hivatalosak, de az is bántja, ha valaki a kegyelem vendégségén úgy jelenik meg, ahogy nem illik.

Bizonyára most ti is elgondolkoztok azon, vajon mi az oka, hogy ez az ember menyegzői ruha nélkül ült az asztalhoz. Valaki azt mondhatja: hisz ez nem készült menyegzőre, ezt az útról hívták be. Ilyen volt azonban a többi is. Bármennyire meglepetésszerűen jöttek is, mégis méltóan felöltöztek a menyegzőre. A példázatban szereplő ember magatartásának súlyosságát akkor értjük meg, ha ismerjük a menyegzői ruhával kapcsolatos keleti szokásokat. Ezt a menyegzői ruhát ugyanis maga a menyegzőt rendező készíti elő. A vendégnek csak utána kell nyúlnia s a belépés után magára vennie. Ingyen kapja ezt mindenki. Nagy sértés volt, ha valaki ezt akár lustaságból, akár helytelen gondolkozása következtében nem öltötte magára. A némasága, az, hogy nem felelt, azt fejezi ki: nem tudatlanságból, hanem sajátos gondolkozása miatt nem öltözött fel a menyegzői ruhába. Azt akarta kifejezni, neki nincs szüksége arra, fogadja el a király úgy, amint van. Lehet magatartásában a hallgatásával kifejezett dac is. Tény, hogy megsértette, megbántotta a vendéglátót. Ha mi most arra gondolunk, mit jelent az Úr színe előtt a kegyelem asztalához leülni, akkor meg kell értenünk azt, amit egyházunk oly sokszor kifejez az apostol szavaival: méltóan előkészülve kell elfogadnunk a hívást. Milyen sokszor nem gondolunk erre, és hétköznapi indulatokkal s nem ünnepi érzésekkel járulunk

az istentiszteletre vagy az Úr asztalához. A velünk jövőknek is adjuk tudtára, de magunk is készülünk megfelelően, hálás örömmel a vendégségre.

A Szentírás többször szól arról a ruháról, melyben az idvességre hívott az Úr előtt megjelenhetik. Ézsaiás látomásában az üdvre hívott és oda megérkezett lélek így kiált fel: „Örvendezvén örvendezek az Úrban, mert az üdvnek ruháival öltöztetett fel engem s az igazság palástjával vett engem körül” (61,10). János pedig a Jelenések könyvében ezt mondja: „Eljött a Bárány menyegzője, és a felesége elkészítette magát. És adatott, hogy az ő felesége felöltözzék tiszta és ragyogó fehér gyolcsba” (19,7–8). Pál apostol pedig így ír a galáciabeliekhez: „Mert akik Krisztusban keresztek meg, Krisztust öltözzék fel.” A római levélben is hasonlóan szól: „Öltözzétek fel az Úr Jézus Krisztust” (13,14).

Jézus Krisztus az a ragyogó tiszta fehér ruha, melyet az Isten országába érkezőnek fel kell vennie. Pál sokszor szól a régi öltözet levetkezéséről s az új felvételéről. A jelképes beszéd nyelvén itt tulajdonképpen a megszentelődésünkről van szó. Arról az új jellemről, arról az új magatartásról, arról az új életfolytatásról, mely kifelé úgy látszik, mint a ruha. Aki Jézus Krisztus megváltó kegyelmét hívó szívvvel elfogadja s abból hálásan él, azon nyilvánvaló lesz ez az új élet. Ezt nemcsak az Úr figyeli, hanem maga a világ is keresi, hogy hol látszik meg életünkben a hitünk. Amint az Úr kiveti azt, ki megszentégteleníti a vele való belső közösséget, úgy nézik le sokan, a világ fiai is az ilyen hivatalosakat. Halljuk meg jól, a régi élet szennyes, méltatlan öltözetében nem járulhatunk az Úr örvendező asztalához. De értsük meg azt is, ez a menyegzői ruha készen van számunkra. Most is. Itt is. Krisztus érdeme a mienk. Hitben és engedelmességben vegyük át azt, s megszentelődő életünk kedves lesz a szerető mennyei Atya előtt. Ezek az új cselekedetek lesznek a bizonyosságai annak, hogy komolyan vettük a hívást és a felénk nyújtott kegyelmi javakat. Nem elég eljönni a templomba, nem elég otthon imádkozni s Bibliát olvasni. Megszentelődött cselekedetek kell hogy ehhez járuljanak. Ezek a hit igazi gyümölcsei.

Ez a példázat nem csak azt mondja, hogy becsüljük meg a hívást s jöjjünk el mindnyájan, hanem azt is, hogy méltóan jöjjünk. Ezzel kapcsolatosan gondoljunk a Jelenések könyve másik látomására. Az üdvbe érkező boldog lelkek kezében pálmaágak. Ezek az örvendező győzedelmesek, akiken hófehér ruha van, melyet megfehértettek a Bárány vérében. Ezt a reménységet látva becsüljük meg a hívást. Hálátlanságunk kizárhat a menyegzőről. A menyegzői ruha nélküli kivetett figyelmeztessen erre mindnyájunkat. Most és halálunk óráján egyaránt. Ámen.

Bustya Dezső

Krisztusban gyökerező barátság

Alapige: Filemon 4–7

Bibliaalvasás: 1Sámuel 20,1–17

Sok közmondást ismerünk mindnyájan. Tudjuk, hogy ezek jórészt az emberiség élettapasztalatának a kifejezői. Sokan azt is tudják, hogy nem minden közmondás Isten Igéjének az igazságát fejezi ki. Vannak azonban olyanok is, amelyek Isten kijelentésével egybehangzanak. Most egy ilyen közmondást idézek: „Madarat tolláról, embert barátjáról.” Amikor a felolvasott Ige alapján erre a mai szolgálatomra készültem, ez a közmondás jutott az eszembe. Valamint az, hogy vajon igaz-e, hogy valóban meg lehet ismerni egy embert arról, hogy kicsoda a barátja, hogy milyen barátai vannak? Mert a Bibliának ez a kicsiny irata, az Újszövetség egyik legrövidebb könyvecskéje, a Filemonhoz frott

levél az igaz barátság levelének nevezhető, mely a Krisztusban gyökerező barátságról beszél nekünk.

A rendszeres bibliolvasók tudják, hogy Pál apostol ezt a levelet egy szökött rabszolga érdekében írta. A rabszolga Onézimusz a Filemon háznépéhez tartozott. Rabszolgatartó urától megszökött. Esetleg pénzt vagy egyéb anyagi értéket is eltulajdoníthatott. Gazdáját megkárosította. A szökött rabszolgát megfogták, börtönbe zárták. Ott találkozott Pál apostollal, aki az Úr Jézus Krisztusról tett bizonyosságot neki. Onézimusz megtért, és kiszabadulása után visszament a régi gazdájához. Ő viszi magával Pál apostolnak ezt a levelét, amelyben az apostol fiának nevezi őt, akit fogságában szült. E levélben Filemont arra kéri, hogy szolgáját fogadja vissza, de már nem mint szolgát, hanem mint atyafit, mint testvért. Ha Onézimusz valamivel adós – írja az apostol –, akkor a szolgája adósságát neki rója fel. De egyben így emlékezteti Filemont: te magaddal is adós vagy ezen felül nekem. Ennyi a kis levél tartalma. E levél baráti szavaiból megismerhetjük: ki volt Filemon; hogyan viszonyult hozzá az apostol; milyen áldása volt Filemon atyafiúi szolgálatának. Ezekon keresztül üzen nekünk Isten az Úrban gyökerező barátságról.

I.

Hogyan emlékezik Pál az ő barátjára, Filemonra?

Először ezt olvastuk: „Hálát adok az én Istenemnek mindenkor, emlegetvén téged az én imádságaimban.” Az apostol sok elfoglaltsága közepette hálát adott Istennek az ő barátjáért, akit igazán szeretett. Vajon mi hálát szoktunk-e adni egymásért, azokért, akik minket szeretnek? Hálát adok-e szüleimért? Gondolok-e arra, hogy nem természetes, hogy nem magától értetődő, hogy jó szüleim vannak? Lehettem volna olyan szülők gyermeke, akik nem törődnek gyermekeikkel, akik számára teher, kötöttség a gyermek. Isten áldása, ha nem így van. Meg szoktuk-e köszönni Istennek az élettársunkat? Úgy tekintjük-e, mint Isten ajándékát? Gondolunk-e arra, hogy kaphattunk volna felületes, hűtlen, megbízhatatlan élettársat is? Isten kegyelmének, jóságának jele, hogy nem ilyen társat adott számunkra. Hálát adok-e gyermekeimért? Lehetek volna gonosz, tékozló, a szülőkkel nem gondoló, csak maguknak élő, csak magukat szerető gyermekeim! Isten jósága, szeretete nem ilyenekkel próbálja erőmet, hanem hálás gyermekeket adott. Tárgítsuk egy kicsit a kört: Hálát adok-e munkatársaimért, előjáróimért, a gyülekezetért? Ha eddig nem tette volna ezt valaki, úgy ideje lenne elkezdeni!

Az apostol mindenkor hálaadással gondolt Filemonra. Valljuk be: ha néha nálásak vagyunk azokért az emberekért, akik körülvesznek bennünket, bizony sokszor elégedetlenkedünk, bosszankodunk miattuk. Sartre-nak, a francia filozófusnak a szava jut eszembe, aki ezt írta egyszer: Az emberséget szeretem, de a mellettem élő emberek rettentően idegesítenek! Legyünk őszinték: sokszor ezt érezzük mi is! Ezen pedig csak az segít, ha mindenkor hálát tudunk adni szeretteinkért, embertársainkért, akikkel valamilyen kapcsolatba helyezett bennünket Isten!

Pál apostol imádságaiban mindenkor emlegette barátját és munkatársát, Filemont. Mi imádkozunk-e rendszeresen szeretteinkért, barátainkért és munkatársainkért? Vagy mindig csak önmagunkért adunk hálát és csak saját magunknak kérünk az Úrtól ajándékokat? Isten nevel bennünket az imádság iskolájában. Csak a kezdő imádkozó fohászkodásában sok az „adsza, adsza”. Hovatovább egyre több lesz imánkban a hálaadás. Magasabb fokon így megértjük, hogy az imádság beszélgetés. Nemcsak én beszélek Istennel, de Isten is szól hozzám. Lassacskán oda nevel engem, hogy számomra már nem az én életem alakulása a fontos, mivel ezt egészen átengedtem az Úrnak, hogy ő irányítsa azt. Hanem Isten akaratának a tudakolása a fontos: Mit akarsz, Uram, hogy cselekedjem? És így lassan oda jutunk, hogy magunknak egyre kevesebbet, végül már semmit se kérünk;

mivel lemondunk arról, hogy Istent a mi életünk szekerébe igyekezzünk befogni. Amit kérünk, azt szereteteink, embertársaink számára kérjük. Így tanulunk egymásért imádkozni a nagy imádkozótól, Pál apostoltól.

II.

Ahogy Pál az ő barátjára emlékezik, abból kitűnik, hogy milyen ember volt Filemon.

Az apostol ezt írja róla: „Mert hallom a te szeretetedet és ama te hitedet, mely van benned az Úr Jézushoz és minden szentek irányában.” Testvéreim, ennél szebbet senkiről sem lehet elmondani. Nekünk sok szavunk van a dicsőre, de sajnos még több jelzőnk, kifejezésünk van az elmarasztalásra, a megszólásra. De amit itt olvasunk, az a legszebb. Filemon helyesen tudott viszonyulni az emberekhez, mert helyes volt a kapcsolata Istennel. Az embertársakhoz való helyes viszonyulás fokmérője a szeretet. A hit Jézus Krisztus által Istenhez kapcsol bennünket. Ezt a kettős viszonyulást nem lehet eltávolítani. Az, hogy valakinek van-e élő hite, az, hogy valaki nem csupán szóval, nyelvel, hanem cselekedettel és valósággal szereti embertársait – az meglátszik az emberen. Megismerik az emberek, és elviszik a hírt. Pál sokszor volt úton, városról városra járt, de a Filemon hitéről és szeretetéről szóló híradások, bizonyágok eljutottak hozzá.

Erről ismernek-e meg minket is embertársaink? Jézus azt mondta az övéinek: Új parancsolatot adok néktek, hogy egymást szeressétek. Amint én szerettelek titeket, úgy szeressétek ti is egymást. Arról ismeri meg a világ, hogy az én tanítványaim vagytok, ha egymást szeretni fogjátok! A szeretetnek a másik embert mindenestől vállaló szolidaritása jellemez-e bennünket? Hitünket csak mi magunk hangoztatjuk, vagy szavak nélkül is beszél az önmagáról?

A hit és a szeretet mellett még egy harmadik dolog is jellemezte Filemont: Ezt ez a szó fejezi ki: közösség. Filemon hitének és szeretetének a célja a közösség volt. Pál így ír neki a továbbiakban: „Hogy a te hitedben való közösség hathatós legyen a Krisztus ügyében, minden bennetek lévő jónak megismerése által.” Az Úrban való közösség tevékeny, hathatós, ezért továbbterjed. Egy ember hite, szeretete vonzerővé lesz. Ez a misszió! Így növekszik, terjed az anyaszentegyház. A kezdet: ketten-hárman; a folytatás: a gyülekezet. Filemon „a Krisztus ügyében” munkálkodott. Nem saját magának szerzett „jó embereket”, híveket, hanem Krisztus ügyében munkálkodott. A Krisztusban hívők közösségéről van szó. A hitnek és a szeretetnek közösségteremtő ereje mindig egy bizonyos célra irányul. Amint Pál írja: „Minden bennetek lévő jónak megismerésére.” Mi tudjuk, hogy bennünk nincs semmi jó. Önmagunktól nincs. Ha mégis találunk magunkban valami jót, az nem más, mint Isten ajándéka bennünk. És ezért újra hálásak lehetünk neki. Még azt a jót is megismerhetjük önmagunkban, hogy Krisztus szeretete, kegyelme által egymást is szeretni tudjuk.

III.

Egy ember szeretete, hűsége sokak öröme és vigasztalására szolgálhat.

Ebben lehetett lemérni Filemonnak, a barátnak a szolgálatát: „Mert sok örömről és vigasztalásunk van a te szeretetedben, hogy a szenteknek szíveik megvidámodtak te általad, atyámfia.” Ha annak a kornak a történetét vizsgáljuk, amelyben Pál ezt a levelet írta, úgy találjuk, hogy akkor is sok nyomorúság és sok szenvedés volt. Ezért szükség volt a vigasztalásra és az örömről. Filemon ebben szolgált. Nemcsak vette az evangéliumot, az örömmel, hanem tovább is adta azt. Az örvendeztetés, a mások vigasztalása igen kedves szolgálat. Filemon tudomásunk szerint nem volt sem apostol, sem igehirdető.

tő, sem evangélista. Mégis szolgált! Ezt a szolgálatot minden keresztyén ember végezheti. Ennek a szolgálatnak a gyümölcse meglátszik; ennek olyan híre van, amely messzire eljut. Sok örömtünk és vigasztalásunk van a te szeretetedben, így írja Pál. Egy ember szeretete másoknak, sokaknak vigasztalást jelent!

Kicsiny szolgálat ez, ami tőlünk kitelik. „Szolgálhat itt bármely erőtelen!” Gyermek és öreg, egészséges és beteg, családos és egyedülvaló. Bármilyen körülmények között élő ember!

Testvéreim, vajon hogyan ismernek minket az emberek? A barátaink és az ismerőseink? Milyen hír jut el felőlünk másokhoz? Örülnek és vigasztalódnak-e általunk az emberek, vagy ellenkezőleg: keseregnek, szomorkodnak miattunk mások? Minden szavunk, tettünk, magatartásunk hatással van másokra. Ronthatunk vagy építhetünk. Isten országát terjeszthetjük, vagy Isten haragját vonhatjuk magunkra és másokra. Ez adja az emberi élet nagy felelősségét!

Legyen olyan barátod az Úrban, mint amilyen Pál apostol volt Filemonnak! Légy ilyen barátja Jézus Krisztusban minél több embertársadnak! Ha itt megtaláltad azt a közösséget, amely a Krisztus ügyében buzgólkodva összekapcsol másokkal, tanulj naponként hálát adni ezért. Tanulj meg imádkozni másokért. Ebben a szolgálatban mások megörvendtetésére és megvigasztalására Isten igaz örömet ad számodra. Ámen.

Gaál Botond

Debrecen, Magyarország

Élet és világosság

Alapige: Zsoltárok 36,6–10

Bibliaalvasás: Jelenések 21,1–6.22–27

Dávid egyik legszebb imádságának részletét hallottuk. Miután a bűnös ember elkese-
rítő állapotáról és a bűn hatalmának lesújtó erejéről beszél, hirtelenül és váratlanul tör fel belőle Isten dicsőségének és jóságának magasztalása, amint olvastuk: „Uram, édig ér a te szereteted és hűséged a fellegekig!”

Első hallásra úgy tűnik, mintha ezek a szép, doxologikus szavak nem a mai kemény történelmi évfordulóhoz illenének. Ötvenkét éve annak, hogy Hirosimára ledobták az első atombombát. Mérhetetlen pusztítás, betegség, zavarok, ártalmak követték, s a Nagaszakira három nappal később ledobott atombomba szörnyűsége láttán megrettent mindenki: a katonák, a politikusok, a népek, és megdöbbentek a tudósok is, akik megalkották a fegyvert. Felébredt az emberiség lelkiismerete: azé is, aki nem akarta abbahagyni a háborút, azé is, aki elrendelte a fegyver bevetését, vagy aki ledobta a bombát, de elcsendesedett a tudósok serege is, köztük több magyar származású, akik nyomban látták, hogy veszélybe került a világ sorsa. Nemcsak a tudomány eredményeinek szédítő magaslatai láttán, hanem mert az ember olyan, hogy a II. világháború óta csak 23 nap telt el, amikor a föld valamely pontján ne lett volna háború. Ez évforduló kapcsán Dávid imádságának utolsó két sorára szeretném irányítani a testvéreim figyelmét, s az Ige szavaival kérni a gyülekezetet: mi pedig a Jézus Krisztus nevében az „Isten szárnyainak árnyékába menekülve” próbáljuk megérteni a dávidi zsoltárnak ezt a különösen is időszerű, reménységet sugárzó és életet formáló üzenetét: „Mert nálad van az élet forrása, a te világosságod által látunk világosságot.”

Dávid költőien szép és kifejező képet használ, amikor azt mondja, hogy az élet forrása Istennél van. Az általunk használt vízrendszer akkor ad vizet, ha azt állandóan tápláljuk, a forrás viszont önmagától adja napról napra, évezredek át. Az igazi forrás

éppen azért forrás, mert kimeríthetetlen. Dávid nagyon jól tudja, hogy életünk sincs a birtokunkban, nem mi teremtettük azt. Az élet Isten ajándéka, mert egyedül Isten az, akinek élete van önmagában. Ez az ő sajátos léte, azért nevezhetjük őt „az élet forrásának”, hiszen az élet kimeríthetetlen gazdasága van őbenne, amellyel megajándékoz bennünket, teremtményeit, mint ahogyan az igazi forrás sem szűnik meg soha éltető és frissítő vizet adni. – Dávid továbbmegy, és rögtön ezután így szól: „A te világosságod által látunk világosságot.” Nem véletlen, hogy Dávid ezt mondja, mert csupán a nézőpont különbözik, ő azonban egymással összetartozó dolgokról beszél: az imént az életről, most pedig a világosságról. A maga fizikai valóságában is az élet és a világosság összetartoznak. Ezt a két alapvető fogalmat a Biblia igen gyakran együtt említi, és ilyen egymáshoz való, szorosan kapcsolt viszonyukban fontos szerepet kapnak az Ige mondani-valójának felmutatásában.

A Szentírás első soraiban az ember hitvallását olvassuk: „Kezdetben teremtette Isten a mennyet és a földet.” A „kezdetben” kifejezés azt jelenti, hogy a teremtés előtt ennek a világnak nincs története, nem volt sem anyag, sem tér, sem idő, mert ezek is a teremtett valósághoz tartoznak. De milyen volt ez a teremtett valóság? Azt olvassuk, hogy félelmetesen sötét kietlenség és pusztaság! Ekkor és ebben a világban még nem volt élet, mert nem volt alkalmas e célra. Ahogyan a teremtéstörténet írója ki tudta fejezni, csak az Isten Lelke lebegett a vizek fölött, s ebben máris benne van a világ ígéretes jövője, hogy lesz élet ebben a világban, mert Isten Lelke, azaz az élet lelke is jelen van. Mielőtt azonban az élet lett, még valami másnak is történnie kellett. Istennek először meg kellett teremtenie azokat a körülményeket, amelyek között az élet lehetséges. És most olvassuk tovább a történetet: „Akkor ezt mondta Isten: Legyen világosság! És lett világosság. Látta Isten, hogy a világosság jó!” Azért jó, mert most már lehetséges az élet.

János evangélista még mélyebben ragadja meg a lényegét és egyenesen az újjáteremtést tárja elénk. Írásának első szava ugyanez: kezdetben! De mindjárt Jézus Krisztusról beszél, az Igéről, aki által lett minden ezen a világon. Az újjáteremtés Istennek a teremtő Igéjével kezdődik, Jézus Krisztussal, aki testté lett és belépett a történelembe. Itt ismét együtt találjuk a két fogalmat: élet és világosság! – s máris a lényeg közelébe kerültünk, mert ezek Jézus Krisztusra vonatkoztatva válnak érthetővé és érvényessé. János ugyanis ezt mondja: „Benne élet volt, és az élet volt az emberek világossága!” Másképpen, amit mi valóságos életnek nevezünk, az Jézus Krisztusban volt, aki valósággá lett közöttünk, mint az emberek világossága. Ő az origó, a kezdet. Ő a viszonyítási pont. Ő mondta magáról: „Én vagyok a világ világossága, aki engem követ, nem járhat sötétségben, hanem övé lesz az élet világossága!”

Ezért kezdve az első naptól, a fizikai teremtéstől, egészen a szívünk Krisztus fényével történő megvilágosításáig, minden világosság tőle származik. Ami pedig idegen ettől a világosságtól, azon a sötétség éjszakája, a halál uralkodik. A hívő ember szemével nézve, amit ebből értelemmel fel lehet fogni, az csak úgy lehetséges, ha a teremtés és újjáteremtés dimenziójába helyezkedve próbáljuk végiggondolni az Ige üzenetét. E kettő között vagyunk.

Dávid még nem tudott Jézus Krisztusról, mert akkor még nem jött el az idők teljessége, mégis imádságában ezt olvassuk: „A te világosságod által látunk világosságot.” Hogyan gondolta ezt Dávid? A mindennapos tapasztalat arra tanította őt, hogy a világosságra szüksége van a bolyongó embernek, mert nélküle nem tudja, merre menjen. Itt azonban többről van szó, mint a tapasztalati világ tanításáról. Ha ugyanis szó szerint vesszük a mondatot, azt kell mondanunk, hogy a használt kép nem illeszkedik a valósághoz. Ha egy fényesen kivilágított szobában vagyunk, a külső világ sötétnek látszik. Vagy ha fényes nappal az utcán kigyújtják a lámpákat, azok fénye egyáltalán nem érvé-

nyesül. Nem szabad tehát betű szerint értelmezni Dávid szavait, mert ő nem tudományos értelmű megállapítást tesz a fényről, hanem megvallja Istenbe vetett hitét, s ezt a vallomását olvashattuk: „a te világosságod által látunk világosságot!”

Dávid Izráel fia volt, azé a népe, amely elfogadta Isten kijelentését, és ez különösen megtanította őt arra, hogy Isten világosságára mindennél jobban szükségünk van. Szüksége volt erre neki, a királynak is, akire egy egész nép vezetése volt bízva. Láta maga előtt az emberek életét, annak minden kérdéseivel és problémáival, nehézségeivel és kísértéseivel, s ilyen körülmények között kellett neki felelős döntéseket hozni, hogy jól menjen életük azon a földön, amelyet Isten ajándékba adott nekik. Dávid éppen a saját élete kapcsán látta meg azt, hogy az úton vezető és eligazító világosságot csak akkor találja meg, ha mind a saját életét, mind pedig a népe életét Isten kijelentésének világosságánál ítéli meg. Nagyon jó király volt, mert nem uralkodni akart népén, hanem vezetni akarta őket, ezért kereste az élet teljességének értelmét, ismerni akarta a világot mint teljességet, és tudni akarta, hogy merre kell mennie népével. Ezért hiteles az ő szájából Isten kijelentésére alapozott hitvallása: a te világosságod által látunk világosságot!

Az élet számára eligazítást adhat a sokféle tudomány. Segíthet sokat a filozófia, a művészetek vagy a történelmi-társadalmi tapasztalat. Dávid azonban nem ezekről beszél, mert ezek csak eszközök, amelyek Isten kezében vannak vagy Istentől származnak. Az igazi világosság Istennél van, pontosabban maga Jézus Krisztus, aki azért világosság, mert látjuk, hogy mit cselekedhetünk ezekkel az eszközökkel. Íme, 52 évvel ezelőtt jó néhány tudósnek megadatott, hogy megérintse az Isten által teremtett természet mély titkait, s lett belőle atombomba. Az autonóm kutató és felfedező ember, de még inkább a politikus már milyen messze volt attól az ismerettől, hogy Isten az ő teremtető munkájára valamennyiszer ezt mondta: az jó! Azért jó, mert az élet számára jó! Az ember elfelejtette, hogy neki van teremtető Ura, aki reá bízta a világot, hogy művelje és őrizze azt! De azt sem tudja már, hogy az igei figyelmeztetés szerint még azokat az alkotásokat, ismereteket, tudományt és mindent, amit e töredékes ismeretű világban szerzünk, Isten dicsőségére kell tennünk, mert életünk forrása Istennél van. Az ember semminek sem szabados ura ebben a világban, csak annyira, amennyire Isten dicsőségét szolgálja. Az ember elfelejtette, hogy az élet forrása Istennél van, Isten azonban annyira komolyan veszi ezt, hogy a Jelenések könyve szerint ő maga fogja az embert az élet vizének forrásából megitatni a mennyei Jeruzsálemben, ahol a színről színre látás világában beteljesedik az, hogy „a te világosságod által látunk világosságot”. Napra sincs szüksége a városnak, sem holdra, hogy világítsanak benne, mert az Isten dicsősége világosította azt meg, és szövétneke, a Bárány. A népek az ő világosságában fognak járni, és a föld királyai oda viszik be dicsőségüket. Kapuit nem zárják be nappal, éjszaka pedig nem lesz ott soha. A nemzetek oda viszik dicsőségüket és tiszteletüket.

Mi az, ami ebből a próféciából megelőlegezhető a mi világunkban? A végső dolgok beteljesülésekor előkerül a nemzetek dicsősége és tisztessége. Amit Istennek tetsző módon alkottak. Ennek része a mi munkánk is. Amit nap mint nap oly sok áldozattal teszünk, az nem hiábavaló, Istennél összeszámláltatik. Elengedhetetlen feltételként adja elének az Ige azonban azt is, hogy arra kell mennünk és azt a munkát kell végeznünk, amelyet Isten megvilágít, amelyre Isten rávilágít. Ezt a világosságot keresi Dávid is, amikor a vezetésére bízott nép boldogulásáért könyörgött. Nekünk is erre kell nagyon figyelniünk: Isten melyik utat világítja meg számunkra? Mi nem az atombomba fényénél akarjuk szemlélni az emberi képesség magaslatainak csúcseit, ezáltal az ember dicsőségét, hanem a számunkra szolgálatban kijelölt utat követni tudományban, művészetben, küldetésünkben, békeesszre igyekvésünkben és természetesen hitben. Ezek lesznek azok az értékek, amelyek hozzátartoznak a „nemzetek dicsőségéhez és tisztességéhez”, amely

majd kedvességre fog találni Isten előtt. Ez lesz a mi tisztességünk is, mert ezzel szolgáljuk engedelmesen Isten akaratát. Ámen.

Kováts László

A természeti csapás

Alapige: Ámós 7,1–3

Bibliolvasás: Máté 7,7–23

Ázsia és Afrika egyes vidékeinek nagy veszedelme a sáskacsapás. Veszedelme ez Palesztinának is, ahol a próféták, majd Jézus éltek. Egy-egy élő felhő jelenik meg az égboltozaton, eltakarja a napot, s ahova leszáll, ott vége minden növényzetnek. A gabona, a fűvek és a fák minden zöldjét, legkisebb rügyét is elemészti, olyan pusztává tesz a földet, mint az országútja, s amikor mindent megettek, felkerekednek, továbbszállnak, hogy másutt folytassák pusztító munkájukat.

Egy ilyen sáskajárásról való látomást adott Isten Ámós prófétának. Azért adta, hogy hirdesse a népnek, hogy Isten bűnei miatt ilyen veszedelmet akar ráhozni. Szükség volt az ítélethirdetésre, mert ahogy a próféta előbb mondja: „megvetették az Úrnak törvényét, és nem tartották meg rendeléseit”. Isten eleget figyelmeztette őket, hogy térjenek meg. „Keressétek a jót és nem a gonoszt”, de nem nagyon akartak így tenni. Ezért azt kellett üzennie a próféta által, hogy a bűnre büntetés következik. Sáskajárással bünteti a megromlott népet. Ámós látja, hogy a nép bűne nagy, de maga a nép kicsiny, azaz gyenge, és a nagy sáskajárást követő ínségben sokan éhen fognak pusztulni, ezért bocsánatért könyörög. „Uram Isten! Légy kegyelmes, kérlek! Hogyan állhatna meg Jákób, hiszen kicsiny.” Isten is ilyenformán gondolkodik, kicsiny népét megsajnálja, arra gondol, hogy a fenyegetéstől megijedve mégiscsak megtér s nem lesz szükség a büntetésre. Ezért a próféta könyörgésére megengesztelődik, és kegyelmes választ ad: „nem lesz meg” a veszedelem.

A sáskajárást természeti csapás. Nálunk nem szokott előfordulni, de helyette elég más természeti csapás előfordul. A tudósok mindenkinek tudományos magyarázatát adják. Szerintük napfoltok, vulkanikus működések vagy egyéb okozzák. Mi erre nem mondjuk, hogy nem igaz, de minden természeti csapást Isten keze munkájának tekintünk. A természeti csapás mindenképpen veszedelem a népen. Nyomában nyomorúság, szükség szokott támadni. Isten az ilyen veszedelmet sokszor alkalmazza a bűnös emberrel szemben, olykor csak megijeszt, máskor meg is próbál vele. Minket is sokszor megsújtott ilyen vagy olyan természeti csapásokkal, de még sohasem adott olyan nagyot, hogy tönkretessen vele. Megfenyegetett, de aztán könyörgésünkre azt mondta: nem lesz meg a veszedelem, ha megtértek, megbocsátok.

Nézzünk meg néhány természeti csapást, és lássuk meg, hogy általuk mire tanít bennünket Isten.

1. Említsük először a tavaszi fagyot, amely a virágzó gyümölcsfákat, a kiültetett palántákat, sőt olykor a vetést is leforrázza. Nálunk legutóbb 1948 tavaszán okozott nagy kárt ez a csapás, nyomában még az erdő is fekete lett. Keseregték is sokan, hogy ilyen csapás súlya alatt nem állhatunk meg, hiszen kicsinyek vagyunk. Isten azonban azt gondolta, hogy nem lesz belőle veszedelem, s a kárt bőségesen kipótolta. Kisebb fagyok még más tavaszon is voltak, az idén is, de védekeztünk ellenük, a fagyra érzékenyebb veteményeinket letakartuk.

Nemcsak a természetben van tavasz, nemcsak a kertben vannak tavasszal szép, sokat ígérő palánták, hanem a családban és a gyülekezetben is. De e helyeken a tavasz nem függ a hónaptól, ősszel is, télen is lehet tavasz. A családnak és a gyülekezetnek akkor

van tavasza, amikor valami jóra határozza el magát, amikor valami jót kezd véghezvinni. Eddig csak a földiek érdekelték, közönyös volt mindennel szemben, ami csak az anyagi világon kívül esik. Nem törődött a gyermekek lelkével, a templommal, az egyházzal, az egyházi épületekkel, nem adakozott, nem törődött sem magával, sem Istennel. De egy nap meglátja, nincs jól ez így, mást határoz és újat kezd. Istenhez emeli szemét, szívét, s úgy kezd tenni, hogy Isten gyönyörködjék benne. Így télből tavaszra virrad. De a jó szándékot tavaszi fagy fenyegeti: nem küldöm gyermekemet vallásórára, mert szükségem van rá, vagy nem akar menni s én engedek utána. Egy darabig adakozom, aztán azt mondom, hogy nekem is kevés van s abbahagyom. Újból nem törődöm az egyházzal, nem járok templomba, mit bánom, mi lesz az ifjúság vallásos nevelésével s az egész gyülekezet vallásos életével. Ezek a fagyhullámok, amelyek sok jó szándékot, sőt a megkezdett jót is megállítják, leforrázzák. Éppen olyan károsak, mint a sáska. S ha Isten nem lépne közbe, le is fagyasztaná mindent, úgy, hogy végül tönkremenne a gyülekezet, nem kellene sem lekipásztor, sem istentisztelet. De Istennek hála, vannak, gyülekezetekben Ámósok is, akik így könyörögnek: „Uram Isten, légy kegyelmes” – kérlek, ne engedd, hogy így legyen. Isten, mint annyiszor, most is megengesztelődik és nem lesz meg. Felmelegíti a lelkeket, az élet helyzeteket, s Izráel, a gyülekezet tovább él.

A palántákat is meg kell hogy említsük, ezeket fenyegeti leginkább a fagy. Gyermekek, ifjak, mennyi szép palánta! Lelkük van, s ezt akarja elfoglalni a világ szerelme. Isten védi, de minket is felhasznál, s azt akarja, hogy mi is védjük gyermekeinket, hogy takargassuk őket, mint hideg éjjeleken a tavaszi palántákat. Nem pokróccal, hanem imádsággal, templomba küldéssel, illetve hozatallal, rajtuk tartott vigyázó szemünkkel, magaviseletük számonkérésével. Ha így vigyázunk, vigyázó szeretetünket Jézus erőssé teszi. Tulajdonképpen ő vigyáz rájuk, s ha ő vigyáz rájuk, akkor sem tisztátalan beszéd, sem tisztátalan cselekedet nem fogja lefagyasztani gyermekeinket. Megmaradnak és gyümölcsöt teremnek.

Sáskához hasonló veszedelmet okoz a tavaszi fagy, de ha Isten könyörül s azt mondja: nem lesz meg – akkor nem fog kárt okozni.

2. Egy másik természeti csapás a jégeső. Minket az idén megkímélt, de a szomszédos falvak határát végigverte, s ha nálunk szegény volt a termés, náluk még szegényebb. Mint a sáskafelleg, úgy jön a jégfelleg is, és pusztává teszi a földet. De nemcsak a természetben van jégeső, az ember magán- és családi életében, sőt lelkivilágában is lehetséges. Természetesen az ilyen embernek nem jégdarabok és nem a fejére vagy a házára hullanak, hanem csapások az életére vagy a lelkére. Nem jégesőhöz hasonló baj a rossz hír, a sikertelenség, az emberek részéről elszenvedett csúfság vagy bántás? Jégeső a családi zavar, a gyermekek szófogadatlansága, vagy nehéz sorsa, vagy ha azért ér kellemtelenség, mert vallásos életet élek, templomba járok. Az embert amikor eléri egy-egy ilyen jégdarab, megijed, feljajdul, hogy jaj, végem, soha ki nem hajt az életem. Isten azonban azt mondja, hogy nem lesz meg. A sáska elvonul, a sarjú újból kinő. A jégfelhők megrémítik az embert, végigsöprik a határt: éhezni fogunk. De nem! Kiderül az ég, jóra fordul minden: az elsöpört helyen új élet fakad.

3. Hogyan állhatna meg az ember egy másik természeti csapásban. a villámsújtásban, amikor az ember kicsiny, gyenge s a villám erős? Mégis megáll, ha Isten akarja, hogy megálljon. Belesújt a házba, nem ég le, sőt nem is lesz nagy baja. Belesújt az emberbe, látszólag élettelenül esik össze; körülötte nagy az ijedtség, sok szív fáj, sok könny hull, sok imádság száll Istenhez, és Istennek e szerencsétlenül járt gyermeke nem hal meg, pihegni kezd, majd beszél, aztán lábára áll, majd mindenki nagy örömére munkáját tovább végzi. Más villámok is szoktak lecsapni, nem égi villámok, bajvillámok. Hányszor megtörténik, hogy ezt az embert, ezt a házat, ezt a gyülekezetet vagy ezt a népet villám-

csapás éri. Úgy éri el a baj, mint derült égből a mennykő. Vége neki, gondolják sokan. De Isten azt mondja, nem lesz meg, amit az emberek gondolnak, nem lesz vége, hanem él tovább.

4. Az őszi határnak egyik veszedelme a hosszas esőzés. Olyan a talaj, hogy nem bírja. Talán a sok hideg eső az oka az idei gyenge termésnek. Hogyan állhasson meg így Jákób, hiszen kicsiny? De mi kérjük, hogy megállhassunk, s aki kér, az kap. Isten ígéri, hogy meg fog állani. Csak a lelkünket ne dermessze meg a hideg eső, csak a lelkünkben ne rothassza ki a jót a hideg víz. Hideg eső a szeretetlenség. Nem szeretem sem Istent, sem az egyházat, sem senki más embert. Magamnak nehéz sorsom van: mit bánom én, mi lesz mindezekkel. Ez bizony nagy kárt tehet, a hitetlenségbe vihet sokakat, s ha ez az érzés lenne úrrá a gyülekezeten, az egyház hitetlenné válna, többé nem lenne Isten népe. De Isten így szól: nem lesz meg. Mert a lélekben van védekezés a hideg eső ellen. Jézus megvéd, hogy a hideg víz ne dermesszen meg, ne rothasszon el. Nézd, én szeretlek téged, ezért jöttem, meg is haltam érted. Szeress te is engem! S ahogy ezt a szót hallod, már kigyúl szívedben a szeretet égő napja, már meg is tudod mutatni, hogy szereted Istent, egyházadat és embertársadat. S mivel vannak, akik ezt megmutatják, a gyülekezet él és dolgozik.

5. Ha már az esőnél vagyunk, nézzük az ellenkezőjét is: a szárazságot. Ez is van sokszor olyan veszedelem, mint a sáskacsapás. A múlt nyáron nem láttuk, de máskor igen, az eltikkadó földeket. Hányszor mondtuk: ha két-három nap alatt nem lesz eső, vége mindennek. Eső lett vagy nem lett, de vége nem lett: többet vagy kevesebbet, de mindig volt, mit ennünk. A száraz földről a száraz lelkekre téved tekintetünk. Mindenütt vannak, itt a gyülekezetben is vannak száraz, sivár lelkek, akikből az anyagiasság minden jót kiszáraztott. Csak a haszon, a pénz érdekli, csak az anyagi nehézségek miatt tudnak keseregni, a kezüket a szívük nem nyitja soha adásra, mindig kapni szeretnének. Nem érdekli őket Isten dolga, a gyülekezet helyzete, a lelkipásztor prédikálása, saját lelkük sem érdekli. Csak robotolnak, vagy esznek-isznak, vagy csálnak, mintha nem is lenne lelkük. Szomorú az ilyen szárazságot látni. De íme, valami enyhíti a szárazságot, mint a természetben a májusi eső: a gyermek jósága, hite, templomba járása, áldozata. Hány család van, ahol a szülők szárazak, kietlenek, mint a kiaszott föld, de a gyermek olyan élettől virul, amiben Isten gyönyörködik. Hátha a gyermekről a jóság esője eléri a szülőt is s egyszer már nem lesz olyan kietlen. Hátha Isten a gyermekért könyörül a szülön s megtérést ad neki. Előfordult már ilyen eset nem egy: miért ne tehetné meg Isten itt a mi gyülekezetünkben is? „A gyermekek és csecsemők szája által szerzetté dicsőséget” – mondja Jézus.

6. Hogy még egy természeti csapást nézzünk meg, el kell mondanunk, hogy az idén a földeken a férgek is sok kárt tettek. A burgonya szárát a kolorádó, a gumóját a csimasz pusztította. Más évben a lófereg tette tönkre a kukoricát s egyebet. A sáska nem jár nálunk olyan mértékben, mint Palesztinában, de kerül helyette már kártékony rovar. Ahányszor valami fereg pusztította a termést, az ember ezt gondolta: „ő eszi meg, nekem nem marad”. „Nem lesz meg” – felelt rá Isten. Nem is lett meg, a férgek kártevése ellenére mindig maradt annyi, amennyi kellett. Persze azért a kártékony rovarok ellen irtóhadjáratot kell folytatnunk.

Mit ér azonban, ha burgonyánkat vagy kukoricánkat megvédjük a férgektől, de a lelkünket prédául engedjük a gonosznak? Mert a lelket is rágják kártékony férgek: az önzés, az irigység, a harag, a tisztátalan kívánságok, a kételkedés vagy éppen a hitetlenség. Ha ezek elszaporodnak, bizony elemészti az ember lelkét, Isten számára nem marad semmi sem belőle. De Isten így szól: ne féljete, van védelmezőtök, aki ezeket a férgeket kiirtsa. Jézus ez. De nem úgy irtja, hogy mi semmit se tegyünk, nekünk is kell ten-

nünk valamit. Jézus munkatársai, úgy is mondhatnám, segéd munkásai kell hogy legyünk a férgek irtásában. Az Ige által irtja. Akinek a lelkébe behatol az Ige, onnan pusztul minden kártékony féreg. Bánt, hogy sok rossz van benned? Nem baj, ha bánt, sőt hasznos, mert azt mutatja, hogy nem szereted a rosszat, jó kívánsz lenni. Hát jó is lehetsz, csak fogadd el, vedd igénybe a Jézus által kínált tisztító-védő szert: az Igét, s minden gonosz férget kiirt a szívedből. Nem egyszerre, hanem lassan, de tapasztalni fogod, hogy mindennap kevesebb rossz és több jó van benned.

Még sok természeti csapás van, amelyek által tanít Isten. Árvíz, kegyetlen tél, hideg nyár, vészes szélvihar és egyebek. Mindez sok embernek, sokszor egész tartományok vagy országok lakóinak azt mondja – éppen mint a sáskajárás miatt a zsidóknak –: végetek van. De Isten, valahányszor ilyen csapást adott, utána mást mondott: nem lesz meg a veszedelem. Nem is lett meg, illetve, legtöbbször nem lett halálos veszedelemmé. Volt eset ugyan, hogy Isten már nem hagyta abba: Sodomának és Gomorának pusztulnia kellett. De ez ritkán fordul elő. Így volt ez, mióta csak áll a világ, és így lesz, amíg lesz világ, mert a sáskát is, a többi természeti csapást is Isten tartja a kezében. Megfenyeget, meg is büntet velük, de aztán elfordítja gyermekeiről a csapást s újból a jobb élet napját hozza fel rájuk. Nem is lehet másként, mert Isten Atya, s az Atya csak így bánhat gyermekeivel.

Mikor az Ámós próféta könyvéből Igét kerestem, hogy ma prédikáljak, s ezt a sáskajárásról szóló látomást olvastam, arra gondoltam, jó volna erről prédikálni, de mit prédikáljak én itt sáskajárásról, mikor e veszedelmet mi nem ismerjük. Eszembe jutott ugyan, hogy az utóbbi években hozzánk közel, Kerlésen, Cegőben elszaporodott és sok kárt tett valami szárny nélküli csúf sáskaféreg. Én is láttam, amikor székérral arra jártam. De Isten a sáskáról más természeti csapásra irányította gondolatomat, s ezeken keresztül az Úr bajból megszabadító és megtartó kegyelmére. Így tudtam aztán ma prédikálni. Bárcsak javatokra volna ez a prédikáció, s ti is újból meglátnátok, hogy Isten, aki büntet, de megszabadít, s a természeti csapás súlya alatt is bízhattok benne. Amen.

Nagy István

De az Úr mellettem állott

Alapige: 2Timóteus 4,16–18

Bibliailvasás: Zsoltárok 22,10–24

Pál apostol vallomását hallottuk. Olyan jelentős személy volt, hogy méltó szavainak felidézése? Magáról nem mondott ilyent. Sőt, másutt ezt vallotta: „Én vagyok a legkisebb az apostolok között, ki nem vagyok méltó, hogy apostolnak neveztessem, mert háborgattam Istennek anyaszentegyházát” (1Kor 15,9), ti. akkor, amikor Saul volt. Mégis az egyház az egész életével Krisztusnak szolgáló, haláláig hűséges munkálkodásáért a legnagyobb apostolnak nevezte és nevezi. Itt elhangzik, mire hívta el az Úr. Ez egyben életsorsának egyik részlete. Minket ezúttal az utóbbi ragad meg, mert példaként szolgál és megvigasztal a gyakorta egészen járhatatlannak mutakozó utunk megjárására.

1. Két megállapítással kezdődik a vallomás.

a) „Az első védekezésem alkalmával senki sem volt mellettem.” Rómában történt ez, ahová fogolyként vitték, azzal a súlyos váddal, hogy felforgató tevékenységével a hatalmasság, a császár ellen lázít. Űgye valóban oda tartozott, mert római állampolgár volt. Már két év telt el. Fogsága nem akadályozta meg, hogy az ottani hívő lelkekkel kapcsolatot tartson és hirdesse hitük erősítésére az evangéliumot. Nero uralkodott abban az időben, azonban az Úr szabaddá tette Igéje előtt az utat. Végül kitézték ügyének tárgyalását, lehetőség adódott az apostolnak a védekezésre, a vád alaptalanságának kimu-

tatására, mely tisztázta, hogy hite miatt akarják elítélni, mivel ő a megfeszített Jézus Krisztus megbízásából járta a római birodalom tartományait, ezért távol áll tőle az állami rend felforgatása.

De ekkor, az első védekezésekor senki sem volt mellette, nem kísérte el a tárgyalásra, senki sem tanúskodott az ügye mellett. Pedig számított rá. Hisz egészen magától értetődő lett volna, hogy akiket tanított, azok közül legyenek támogatói. Nem az idegenek, hanem a hívők közül. Megbizonyíthatták volna szeretetüket és hálójukat iránta. Nem tették meg. Senki, egyetlen lélek sem vállalta a kiállást, hiányzott a hitnek bátorsága. Az Írás azt mondja: „Minden időben szeret, aki igaz barát” (Péld 17,17). Ismerjük a közmondást, mely szerint „szükségben mutatkozik meg a barátság”. Mekkora csalódás lehetett az apostol számára, hogy senki nem volt mellette.

Mindig keserves látni, hogy nem csak bajban vagyunk, de éppen akkor nincs kire számítanunk. Mert „mindnyájan elhagytak”. Elfordultak tőlünk, megtagadták kapcsolatunkat. Emlékszem, egyik kisgyermekünket megbüntettük, bezártuk a szobába, kikapcsoltuk játszótársai közül. Később a nagyanyja reányította az ajtót, látta, hogy a gyermek sírdogál. Kérdezte, mi a baja. „Olyan egyedül vagyok” – hangzott a válasz. Szívbemarkoló az ilyen panasz. Felnőtten ismételen kerülünk ebbe a helyzetbe, érezzük, egyedül vagyunk. Az elmúlt rendszerben, ha kisebb méretben, de nekem is szembe kellett néznem ezzel a nyomorúsággal, mikor egyedül állottam a közismerten rosszakaratú hatalmasság előtt. Hányan szenvedték el sokkal nagyobb méretben ezt az egyedülmaradottságot. Naponta hallunk olyan esetről, hogy a gyalogost elgázolta egy kocsis, és továbbrobogott, az utána következők sem állottak meg, sokáig feküdt elhagyatottan, tehetetlenül a földön. A beteg embert előbb-utóbb megünják látogatni, már senki nem keresi fel. A gondokkal küzdőt talán megsegítjük egyszer, de a rendszeres védelmet megtagadjuk tőle. Lehet ebben a helyzetben egy egész nép. Széchenyi István írta le: „Egyedül vagyunk”, népünknek nagyon éreznie kell, hogy magában él a környező, egészen más eredetű szomszédoktól körülvetten, fojtogatottan.

Gondoljunk arra, hogy aki a legszentebb ügyben, megváltásunk érdekében földünkre jött, Jézus Krisztus, „utált és emberektől elhagyott volt” (Ézs 53,3). Az evangéliumok feljegyezték, hogy nagypéntekre virradólag „elhagyák őt a tanítványok mind és elfutának” (Mt 26,56). Péter apostol bátorította a szétszórtan szenvedő hívőket azzal, hogy „részetek van a Krisztus szenvedéseiben” (1Pt 4,13). A Krisztus töviseit nem kerülhetik el a követői, s éppen ez erősítse meg bennünk a hozzá való tartozást.

Az apostol méltán panaszkodhatott volna a segítők távolmaradása miatt, csalódottságában szakíthatott volna velük, ám nem ezt tette, kívánta, Istentől kérte, „ne számíttassék be nekik”. Isten mindent lát és nyilvántart. De a megbántott ember kérheti és kérje is, hogy amit ellene elkövettek, azt ne tekintse bűnnek, a hűtlenségért ne büntessen meg senkit, intézkedéseiben, áldásainak osztogatásában ne rója fel bűnükül. Honnét ez a szeretet? Jézus Krisztustól, aki a keresztfán Isten bocsánatát kérte megfeszítői számára. Nem a világra, nem az emberekre kell néznünk a szeretetlenség miatti szenvedésben, hanem Jézus Krisztusra. Ő tanítja: „Az az indulat legyen bennetek, mely volt a Krisztus Jézusban is” (Fil 2,4). Maradjunk meg szeretetében, és a bántásra ne bántással, a gonoszra ne gonosszal válaszoljunk, ellenkezőleg – milyen érthetetlen! – áldáskívánással.

b) Aztán megint következik a „de” szócska, mely annyiszor hoz vigasztalást, jelez fordulatot nálunk is. Van egy „de”, igazán csak az Úrnál, akinek hatalmában van homlokegyenest mást tenni, mint az emberek. Itt, a nagy elhagyatottságban megtapasztalta az apostol: „De az Úr mellettem állott.” Ki az Úr, kit illet meg ez a név? Mí a Bibliára hallgatunk és tudjuk, hogy Jézus Krisztus. Többször ezzel a szóval fordultak hozzá, aztán húsvét után egészen bizonyossá vált és boldogan mondhatták: „Én Uram és én Iste-

nem” (Jn 20,28), mert „Úrrá és Krisztussá tette őt Isten” (ApCsel 2,36). Annyira, hogy „ha élünk, az Úrnak élünk, ha meghalunk, az Úrnak halunk meg” (Róm 14,8). Isten benne uralkodik felettünk és lakozik velünk. Az egyedül maradt apostol egyre inkább tapasztalta ezt a tulajdonosváltozást, hogy nem a magáé, hanem az Úr Jézus Krisztusé. Elhagyták a „lelki testvérek”, elmaradt a segítő szándékuk, senki nem szólt egy jó szót az érdekében. De az Úr vele volt, mások számára láthatatlanul, számára valóságosan együtt állott vele a bíróság előtt. Minden bizonnal megértette, hogy éppen így vezette oda az Úr, hogy az emberi segítség elmaradásában, mikor senkiben sem bízhatott, ismerje fel újból, az Úr jelen van az életben, a benne bízó számára felismerhetően.

Mert nincs olyan hely, ahová Jézus Krisztus ne mehetne be, nincs olyan akadály, mely útját állhatná uralma megbizonyításában. A legkülönbözőbb körülmények között, ha minden kilátás elveszett, Jézus tartja ígéretét és felkeresi övéit: fiatalokat, felnőtteket, öregeket, szegényeket, elesetteket, elhagyottakat – mindennap és a halál órájában is. Ezzel „megerősített engem” – vallja az apostol. Ami elveszett, az erő, az érkezik meg vele s árad belőle a hívó lélekbe, hogy az ne csüggedjen el, ne essék kétségbe, legyen ereje megállani a támadások ellenében is. Már nincs helye a félelemnek, aki elkezdte a jót, a megtartást – véghez is viszi. Kezéből nem ejt ki senkit. Szó sincs itt úgynevezett bátorságról, hősiességről, Jézus van velünk. Benne csodálatos állapotba kerül az élet. Elmondhatja a gondok, terhek, szenvedések, kísértések támadásában vergődő, hogy „Mindentre van erőm a Krisztusban, aki engem megerősít” (Fil 4,13). Bízunk ebben, s akkor meg nem szégyenülünk.

2. Az Úrnak terve van velünk. Annak idején kijelentette a Saulból Pállá felszabadított apostolról: „Ő nekem választott edényem, hogy hordozza az én nevemet a pogányok és királyok és Izráel fiai előtt” (ApCsel 9,15). Rendelkezése ez: „Elmenvén, tegyetek tanítványokká minden népeket” (Mt 28). Az egyháznak, Isten népének nem lehet megelégednie azzal, hogy megismerte Jézus Krisztust és tőle erőt kapott és kap, hanem adja tovább a hírt, hogy minden népet szeretetébe fogad, ezért hívja magához. Az apostol tisztában volt az Úr akaratával. Az első védekezése alkalmával, mikor mindenki hátat fordított neki, de az Úr megerősítette, melléje állott teljes hatalmával – a neki adott feladat folytatását ismerte fel. Ezért mentették fel a vád alól, szolgálhatott tovább, hogy „teljesen bevégezze az igehirdetést és hallják meg azt az összes pogányok”. Az ApCselben leírt életrajz nem zárul le. Lám, ebben a levélben is kapunk utalást az apostol további fáradozásáról. Valóra válthatta tervét, hogy a föld végső határáig, melynek abban az időben a mai Spanyolországot tekintették, elvigye az evangéliumot. A Római levélben szól arról, hogy „ha Hispániába megyek” (15,24). A bibliakutatók még két évre teszik az apostol munkáját. Akkor újból letartóztatták, már második védekezésére nem került sor, a még mindig uralkodó szörnyű Nero császár elborult agyával Róma felgyújtását rendelte el, és tettét a keresztyénekre fogta, kegyetlen üldözést indított ellenük. Valószínűleg akkor, Kr.u. 64-ben lett az apostol is a tömeggyilkosság áldozata. Célját elérte, amennyiben életét egészen mondhatjuk: teljesen elvégezte az igehirdetést – a maga részéről. Első védekezéséről elmondhatta: „Meggzabadultam az oroszlán szájából.” Ez alatt Nerót kell érteni. Aztán az elvégzett munka örömeivel vállalhatta a vértanúhalált. A gonoszság nem téríthette le Krisztus útjáról, az Úr minden gonosz cselekedettől megszabadította.

Kik vagyunk mi az apostolhoz képest? Jelentéktelen emberek. De Krisztushoz tartozva van nekünk is feladatunk, hogy annak végzésével teljes értékű életet éljünk. Az apostolhoz hasonlóan mindnyájan edények vagyunk az Úr jóvoltából. Az a feladatunk, hogy a magunk helyén mint edények hordozzuk és kínáljuk fel másoknak a megváltást. Már nem mindegy, hogy milyen az életünk, az edényünk, azt szolgálatunk érdekében is

alkalmasnak akarja látni. „Mindenitek szentségben és tisztességben tudja bírni a maga edényét” (1Thessz 4,4). Életvitelünk, viselkedésünk és beszédünk legyen bizonyágtétel róla. Lássák meg mások, hogy mi az Úré vagyunk. Isten kötelez: „Legyetek feddhetetlenek és tiszták, Istennek szeplőtlen gyermekei az elfordult és elvetemedett nemzetség közepette, kik között fényletek, mint csillag e világon” (Fil 2,15).

A mai Nerók, kicsik és nagyok akadályoznak munkánkban, az Úr követésében megvádolnak, a gonosz dolgozik, „a ti ellenségeitek, az ördög, mint ordító oroszlán szerte jár, keresvén, kit elnyerjen” (1Pt 5,8). De nem vagyunk egyedül, velünk az Úr, és megszabadít a nekünk kiszabott időre, ennek szolgálattal töltésére.

3. Végül: „Megtart az ő mennyei országára.” Jézus Krisztusnak van országa. Földi országokat bemutató térképek nem jelölik meg. Mert így mondotta Pilátus előtt is: „Az én országom nem evilágból való”, ő a mennyek országáról hozott világos kijelentést. Onnan jött a földre, és oda tért vissza. De már úgy, mint aki országát megosztja követőivel, akik kérik a földön: „Jöjjön el a te országod”, terjedjen uralma, ám tudják, hogy test és vér nem örökölheti annak teljességét. Az anyagi világon túl, azon felül az igazi magasság ez az ország. És utunk oda vezet, az a mi hazánk, ott vár reánk a hely, Jézus megszerezte nekünk. Ezen a világon csak vándorok és jövevények vagyunk, ország nélküliek is, azonban előttünk áll és gondolkodásunkat egyre inkább odairányítja Krisztus országa, benne az üdvösség. Országúti vándorok vele odaérünk.

Mindezt ismét boldogan meghallgatva áldjuk az Urat, a mi Urunkat, „Akinak dicsőség örökkön-örökké”! Ámen.

Szekeres István

Igehirdetés – igehallgatás

Alapige: Apostolok Cselekedetei 8,5-6.14–17

Bibliaviasítás: Apostolok Cselekedetei 8,26–39

A felolvasott szent Ige először az igehirdetőről és szolgálatáról beszél. Az igehirdető neve Filep. Az Újszövetségben két Filep nevű igehirdetőt ismerünk. Az egyik a Jézus Krisztus tanítványa, a másik egy a hét diakónus közül, akiket az első jeruzsálemi gyülekezet az özvegyek és szegények gondozására választott (ApCsel 6,5). Ez a diakónus Filep. A keresztyének üldözésének kezdetén eredményesen végezte az igehirdetés és gyülekezetgondozás felelősségteljes szolgálatát Samáriában. A szentírás tanítása szerint később szórványvidékeken szolgált. Ezek közül az egyik alkalmi szolgálata az, amikor a „járatlan” gázai úton (ApCsel 8,26–38) megkeresztelte az etióp királyné főemberét. A harmadik szolgálati helye Cézárea, ahol négy leányával végezte az evangélium szolgálatát (ApCsel 21, 8–9).

A felolvasott szent Ige elmondja, hogy amikor Filep lement Samáriába, arra a vidékre, ahol az első pünkösöd után még nem járt igehirdető, Jézus Krisztust prédikálta. Felteheti közületek bárki a kérdést: miért nem prédikálta Filep az akkor ismert Szentírást? Azért, mert az akkori igehirdetők számára, s így Filep számára is, a nagy belső élmény az volt, hogy Jézus Krisztus itt járt a földön. Jézus Krisztus meghalt a Golgota keresztnél, de feltámadott az Arimátiai József sírjából, s ezzel a kettős rendkívüli dologgal, halálával és feltámadásával biztosította a világot, az emberiség és minden hívő keresztyén ember számára a bűnbocsánatot, az üdvösséget és az örök életet. Nincs megírva, de gondolom, Filep így fejezhette be prédikációját: Látjátok, Jézus Krisztus mennyi mindent tett érteteket egyenként és együttesen, ti hit által csak el kell hogy fogadjátok ezt a

nagy kegyelmet. A kegyelemnek az elfogadása megtérés által történik. Igen, higgy kétkedés nélkül, s ingyen kapod az üdvösséget és az örök életet.

A felolvasott szent Ige másodszer a gyülekezetről beszél. A gyülekezet azoknak az embereknek a közössége, akik hisznek a Szentháromság Istenben s erről a hitünkről bizonyosságot tesznek. A felolvasott szent Ige a samáriai gyülekezetről beszél. A samáriai gyülekezetről mondja a felolvasott szent Ige, hogy egy szívvel-lélekkel hallgatták az igehirdető Filep beszédét. Úgy érzem, hogy ez az egy „szívvel-lélekkel” azt fejezi ki, hogy ütemesen együtt dobban a szívünk. Akkor leszünk igazán gyülekezet, akkor leszünk igazán nép, amikor egyszerre, egy ütemre dobban a szívünk, még akkor is, ha a testi szívdobogásban ilyen nincs, mert az ifjúnak gyorsabban, az öregnek lassabban dobog a szíve. De itt öregnek és fiatalnak, kicsinek és nagyoknak a hitben, a szeretetben és a reménységben együtt dobban a szíve.

Ebben a kifejezésben minden gyülekezeti tag számára van egy biztatás: én nem vagyok csak egy jelenléti szám az istentiszteleten, hogy a jelenlevők megszámlálásánál eggyel többen legyenek. Én azért vagyok itt az istentiszteleten, mert vágyakozom, hogy együtt legyek az én atyámfiaival, halljam Isten éppen ott szóló üzenetét. Vágyakoztam arra, hogy a Szentlélek által összekapcsolódjam Istennel és az én felebarátaimmal.

Samáriában úgy figyeltek a hozzájuk hasonló igehirdető beszédére, mintha maga az Úristen szólott volna. Ezért mondjuk, hogy az igehirdetésen keresztül maga Isten szól hozzánk. Az igehirdető az az eszköz Isten kezében, aki által hirdetteti a maga beszédét ott, ahol akarja, akkor, amikor akarja és akinek akarja.

Harmadszor a felolvasott szent Ige az egyetemes anyaszentegyházról beszél. Olyan jó tudni, hogy mi nem vagyunk egyedül, hanem egy gyülekezethez tartozunk. Azt is jó tudni, hogy a gyülekezet beletartozik a gyülekezetek közösségébe. Jó tudnunk, hogy van nekünk egy egyetemes református anyaszentegyházunk. Sőt jó tudnunk, hogy ezen túl van egy olyan közösség, amely magában foglalja az összes felekezeteket. Ezért valljuk így az Apostoli Hitvallásban: „Hiszek egy egyetemes keresztyén anyaszentegyházat.”

Történetünkben az egyetemes anyaszentegyház abban jelentkezik, hogy amikor a Jeruzsálemben maradt apostolok megtudták, hogy Filep milyen eredményesen dolgozik Samáriában, elküldték oda Péter és János apostolokat, hogy lássák az eredményt és legyenek segítségül a továbbiakban.

Ugyanez történt gyülekezetünkben is az elmúlt hét napjaiban. Az egyházmegye tisztviselői eljöttek, hogy meglátogassák a gyülekezetet, a gyülekezet vezetőit, a gyülekezet igehirdetőjét. Akik itt voltak az istentiszteleten, az azt megelőző és azt követő megbeszéléseken meghallgathatták azt az üzenetet, amelyet hoztak a mi számunkra.

Igen, mert meg van írva, hogy együtt kell örülnünk, amikor az öröm ideje van, együtt kell szenvednünk, amikor a szenvedésnek van az ideje. Mi, akik itt vagyunk, tudjuk, hogy életünk eddigi idejében is volt olyan szakasz, amikor Isten kegyelméből örvendezhettünk, de sajnós volt olyan is, amikor sóhajtoztunk, amikor könnyeztünk, amikor imádkoztunk: Úristen, szabadíts meg a gonosztól.

Erről van szó a felolvasott szent Igében. Amikor Péter és János lement Jeruzsálemből Samáriába, együtt imádkoztak Fileppel és a samáriai gyülekezettel, hogy Isten legyen velük, hogy szaporítsa számukat és küldje el hozzájuk a Szentlelket. Ők tapasztalatból tudták, hogy a Szentlélek adja azt a hitet, amellyel Jézus Krisztus által megragadják Isten kegyelmét.

A felolvasott szent Ige negyedszer a Szentlélek és a keresztség kapcsolatáról beszél. A János evangéliuma harmadik részében Jézus és Nikodémus beszélgetését olvassuk. Nikodémusnak az a kérdése: mi módon lehet bejutni az Isten országába? Jézus válasza: újjá kell születni „víztől és Lélektől”. A Szentlélektől kapjuk a hitet, a keresz-

ség vizétől kapjuk azt a pecsétet, amely bizonyítja, hogy Isten gyermekei vagyunk, Sajnos a keresztelekor nem adunk mindig kellő jelentőséget ennek. Hasonlással mondván, ez olyan, mint amikor egy hivatalos írásra ráütik a pecsétet. Aki látja a pecsétet, tudja, hogy ez nem közönséges írás, nem egy akármilyen papír, hanem okmány. Te nem látod, én se látom, de Isten látja, hogy fejedben ott van az Újszövetség szent pecsétje, a keresztség.

Lehet, hogy már régóta érezted, lehet, hogy nem is olyan régen érezed, hogy az emberi vonás mellett van benned valami isteni. Ha érezed, az nagyszerű, mert ez a Szentlélek ereje és hatása benned. A Szentlélek, akit Isten ajándékozott nekünk. A Szentlélek kegyelemből száll reánk, de nekünk buzgón kell imádkoznunk, hogy Isten újra meg újra küldje el nekünk az ő Szentlelkét. Ezért van az, hogy minden istentisztelet alkalmával nemcsak azért imádkozunk, hogy Isten hirdettesse Igéjét, hanem azért is, hogy Isten árássa ki az ő Szentlelkét, hogy megértői és gyümölcstermői legyünk az Ige beszédének. Erről a gyümölcstermésről azt mondja Jézus, hogy az nem egyforma. Egyik harmincszor, a másik hatvanszor, a harmadik százszor annyit terem. Ez azért van így, mert a kegyelem nem egyforma mértékben árad reánk. De nagyon fontos az, hogy a kegyelmi ajándék nagysága szerint sáfárkodjunk vele otthon, a gyülekezetben és azok között az emberek között, akikkel együtt élünk és dolgozunk. Ámen.

Adorjáni Nagy Aranka

A parajdi sótemplomban

A bányamélyben csendben vár
a templomi gyülekezet.
Zordan mered a sószikla íve,
s szelíden fölzenget az ige:

„A Mester itt van, és hív téged.”

Mily döbbenetes hallani
azt, hogy jelen van, itt van Ő,
itt a borongó, szürke félhomályban
– ki a poklokra is leszállott –
s most itt e vak mélységben is
hozzám tud jutni átható szava.

Nem járhatok hát föld alatt
vagy égen,
ahol Ő meg ne szólítana.

Vasárnap délutáni prédikációk

Müller Dezső

Jézus vendégségben

Alapige: János 12,1–8

A felolvasott alapigét megelőző részben Lázár feltámasztásának története áll. Jézus Krisztus azért támasztotta fel Lázárt, hogy kifejezze iránta való szeretetét. Lázár feltámasztását a papi fejedelmek és a farizeusok keserű szívvvel vették tudomásul. Nem tették nekik egyáltalán az, hogy Jézus csodákat tesz. Ezért kiadták a parancsot az Úr elfogására. Mindez abból a szándékukból történt, hogy Krisztust rabul ejtsék és megöljék. Az Úr ismerte gonosz indulatukat, de nem törődött vele. Előtte egy dolog volt fontos: „Az én Atyám mind ez ideig munkálkodik, én is munkálkodom” (Jn 5,17).

I.

Húsvét előtt hat nappal úgy indult el Krisztus Betániába, mintha semmi sem történt volna. Betánia kicsiny falu Jeruzsálem mellett, s mintegy háromnegyed órányira fekszik a nagy országút mentén Jeruzsálemtől. A falu neve magyarul azt jelenti: „szegénység háza”, lelki szegények háza, olyan szegényeké, akik vágyódnak az evangélium, az örömhír után. Jézus tanítványaival együtt tér be Betániába. Jézus nem egyedül jár, hanem a tanítványok kis közösségével. Jézus Krisztus mai nagy seregébe beletartozik a mi gyülekezetünk is. Jézus Betániában azokhoz megy, akik a „szív szeretetével” várják őt, s akik már megtapasztalták azt, hogy benne az Atya kibeszélhetetlen szeretete jelent meg.

Az Igében három olyan testvérrel van szó, akik nemcsak vér szerint, hanem Istenben is testvérek. Ezekhez megy Jézus a tanítványaival. Nem a testvérek mennek Jézushoz, hanem Jézus megy hozzájuk. Hogy lehet ez? Úgy, hogy ők már jártak Jézusnál, amikor szívük fájalmát kiterítették előtte. Erről tesz bizonyosságot Jakab apostol is: „Közeledjete az Istenhez, és közeledni fog hozzátok” (Jak 4,8a). A három testvér nevét könnyen ki lehet találni, mert valóban Lázárról, Mártáról és Máriaáról van szó! Mindhárom testvérnek megvan a maga sajátos története.

II.

Jézust most erőgyűjtés és pihenés közben Betániában találjuk. Mi szüksége volt erre neki? – kérdezhetjük. Hisz benne Pál apostol bizonygatója szerint: „az istenségnek egész teljessége lakozik testileg” (Kol 2,9). Mégis szüksége volt az erőgyűjtésre, mert emberi természetére nézve mindenben hasonlatos volt hozzánk, kivéve a bűnt. Jézus Lázáréknál örömmel foglalt helyet az asztal mellett. Ismerős, hozzánk közel álló és bennünket szerető szívek között mindenkor öröm tartózkodni. Szerencsétlen és nagyon boldogtalan ember az, aki a baráti közösséget nem tudja megbecsülni. Az ilyen embert jobban kimeríti a baráti közösség elviselése, mint a legembertelenebb küzdelem. Krisztus öröme fokozódik, mert nemcsak tanítványait látja maga körül, hanem Lázárt is, akit annyira szeretett és magához emelt, hogy az idő szárnyalását sem érzékelte. Szótlanul ülnek egymás közelében, de a vacsora elkészítéséig szívüket betölti az egymás iránti odaadó szeretet. A vacsorát Lázár egyik lánytestvére, Márta szolgálja fel. Lelkét a legnagyobb boldogság tölti el, mert a tanítványok mellett kiszolgálhatja Jézust, „az Úr szenvedő szolgáját” is. Márta szeretetszolgálatát örök példaként áll a mi vajdó szeretetszolgálatunk előtt, amely ha egyszer megtalál állni, nem lesz többé ereje továbbindulni.

A vacsora elfogyasztása nem tesz pontot a történetre. A felolvasott Ige üzenete ezután csúcsonyul ki. Mária, a harmadik testvér, akiről eddig hallgatott az Ige, feláll alázatos visszavonultságából, hogy kitarja szíve ajándékát Jézus előtt. Jézus iránti szeretete másképpen nyilvánul meg, mint másoknál. Szolgálata és Mestere iránti ragaszkodása mélyebb és következetesebb, mint a Márta szolgálata. Miben mutatkozik meg Mária páratlan szolgálata és odaadása? Abban, hogy egy font igazi, drága kenettel, valódi nárdusolajjal megkeni Jézus lábait és utána gyönyörű hajával meg is törli azokat. Az Úr lábainak megkenésére felhasznált nárdusolaj mennyisége egyévi munkabér értékébe került. Mindebből magától értetődik az, hogy Júdás, az áruló (ahogy neve is mutatja) helytelennek tartja Mária cselekedetét, mert fényűzést lát benne. Kétkulacos természete abban is megmutatkozik, hogy szívének önző indulatait a szegény emberek ügyének látszólagos felkarolásával próbálja palástolni. Ha Mária történetesen a szegényeknek szánta volna az „egy font nárdusolaj” pénzre átszámított értékét, akkor valószínűleg elnyerte volna Júdás rokonszenvét, aki időnként ellenállhatatlan vággyal tulajdonította el a tanítványok kevéske pénzét. Júdás Jézus előtt vádolja Máriát. Krisztus mélyen beelát Júdás gondolatába, érzésvilágába, de mégsem dorgálja meg felettébb őt, csupán szerencsétlen szándékának visszavonására kéri. Júdás nem érez lelkiismeret-furdalást Jézus figyelmeztető beszéde után sem, mert mindig természetesnek tartotta a szegényeknek szánt erszény saját céljaira való kiürítését.

Egyedül Jézus értékeli Mária szeretetének szokatlan megnyilvánulását. Krisztus Mária hódolatát természetesnek veszi és örömmel fogadja, mivel megérzi benne annak az „elkerülhetetlen útnak” egyik állomását, amely a keresztfához vezet.

III.

Te, kedves testvérem, gyászodban, nyomorúságodban és szenvedésedben tudsz-e Jézushoz menni? Ha igen, akkor Jézus sem fogja restelni azt, hogy a te házádba menjen. Neked is úgy kell fogadnod őt, ahogy Mária és Márta tette azt. Jézustól nem szabad sajnálnod semmit sem, mert őt, aki megmentette lelkedet a kárhozattól, sohasem tudnád kegyelméért kellőképpen megfizetni.

Ha Jézusért mindent megteszel, akkor ne törődj azzal, hogy mit mondanak „a modern Júdások” rád, mert az Úr úgysem őket fogja értékelni, hanem téged, akinek szíve Jézusért dobog. Ha Jézus kopogtatni fog ajtódon, azzal a gondolattal tárd ki azt, hogy Jézus hozzád vendégségbe jött. Ha egy szegény, beteg embert láatsz házad felé közeledni, ne térj ki előle, sőt azzal az érzéssel fogadd köszöntését, hogy egyszerű személyében alkalmad nyílik Jézust szolgálni.

„A szegények mindig veletek lesznek” – fejeződik be az Ige. Ezekben „a veletek lévő szegényekben” közeledik Jézus falunkhoz, otthonunkhoz. Ne vesd meg az ő „nem kívánatos ábrázatát” (Ézs 53,2b). Gondolj arra, hogy Jézus Krisztus most szeretni és segíteni jön hozzád, hogy annak idején, majd az utolsó ítéletben is szeretni tudjon téged. Ámen.

Orbán János

Jézus lakodalomban

Alapige: János 2,1–11

János apostol a kánai menyegző „jelével” indította el Jézust a dicsőség útján. Így próbáljuk megérteni a most felolvasott Igét, hogy mi is beállhassunk azoknak a tanítványoknak a sorába, akik „hittek benne”.

Történetünk azzal kezdődik, hogy Jézus elfogadta a meghívást egy menyegzőre. Talán akadnak ma is olyanok, akik felteszik a kérdést: mit keres Jézus egy lakodalomban? Hát olyan szentségtörés egy esküvői ebéden vagy vacsorán megjelenni? Miért ne tette volna Jézus, ha később még vámszedőkkel és bűnösökkel is együtt evett és ivott? „Ne akarjunk pápábbak lenni a pápánál”, inkább tanuljunk meg lakodalmos helyen is jézusi módon viselkedni.

Jézus nem azért jött a világba, hogy elhúzódjék az emberektől, hanem „az övéi közé jöve” (Jn 1,11). Vállalta, vállalja velünk a közösséget úgy, amilyenek vagyunk. Jaj lenne nekünk, ha Jézus válogatni kezdene közöttünk, mert „nincs, aki jót cselekedjék, nincsen csak egy is” (Róm 3,12). Örüljünk, hogy Jézus Igéjével és Szentlelkével ma is közöttünk van.

Amint Jézus ott ült a tanítványaival, hozzám az anyja – Mária –, és azt mondta neki: nincs boruk. Ebben a rövid tudósításban azonban ott húzódott az, hogy Jézustól valamit vár; vagyis éppen azt várja, hogy segítsen a bajba jutott családon. Hiszen nagy szégyen ma is, ha valaki vendégeket hív meg s nem tudja ellátni őket. Feltételezhető, hogy Máriában ott lappangott a Jézus „rendkívülisége”, és elérkezettnek vélte az időt, hogy ennek megmutatására utaljon. Jézus válaszából, mely bár elutasító volt: „nem jött még el az én óráim”, Mária kiérezte: van hatalmam, de akkor gyakorlom, amikor az én menyeyi Atyám indít arra, ebbe még a test szerinti édesanyámnak sincs beleszólása, mert te is, anyám – csak egy asszony vagy.

Mária – az ő anyja – megértette a választ, nem sértődött meg, hogy azt mondta neki: asszony. Éppen ezért mondta a szolgálknak: valamit mond néktek, megtegyétek. Jézusra irányította a figyelmet, és ráutalt a Jézusnak járó és kijáró engedelmessegre. Ez ma is fontos! Még a templomban sem a lelkipásztorra, hanem Krisztusra kell figyelni. A lelkipásztornak is az a feladata – de az egyébként minden hívő embernek is –, hogy rámutasson Jézusra. Ez a te feladatod is. Te is azzal biztasd felebarátaidat: azt tegyétek, amit Jézus mond nektek. Jézusra figyeljétek!

Közben folyt a lakodalom. De ha rájönnek, hogy nincs boruk, mekkora szégyen lesz, és vége szakad a mulatságnak, pedig örülni gyűltek össze. Ha nincs boruk, megrontja az örömet. Vajon Jézus elnézi ezt? Akkor hogy „örüljétek az örülőkkel?” (Róm 12,15)

Jézus nézte a hat kövedret. Nem egészségi, hanem vallási gyakorlat céljából mosakodtak annak vizéből. Nagy vendégség lehetett, hiszen nyolcvan-százhusz literes kövedrek voltak azok. És Jézus parancsolt a szolgálknak: töltsétek meg a vedreket vízzel! Jó, hogy a szolgálak engedelmeskedtek és megtölték azokat színig. Jó ebből megtanulni, hogy Jézus szavára azonnal engedelmeskedj, és ne immel-ámmal, ne félig-meddig hanem: színig. A teljes engedelmesseggnek van csak hatása. A félegendelmesseg nem parancsteljesítés. Aki Jézusnak őszintén, teljes odaadással engedelmeskedik, eszköz lesz Isten kezében, s így őt is felhasználja az Úr az örömszerzésben.

Azután a szolgálak újabb parancsot kaptak: most pedig merítsetek és vigyetek a násznagynak! Az engedelmesseg jutalma újabb parancs, újabb jézusi meghívás. És vittek! Újból engedelmeskedtek. Nem okoskodtak: miért vigyünk mi vizet a násznagynak?

A mi feladatunk is az, hogy ha értjük Jézus megbízását, azonnal és aszerint engedelmeskedjünk. Ne törjük a fejünket, hogy miért éppen ezt mondja nekünk ma Jézus.

És akkor lett – lesz – nyilvánvalóvá a csoda: „Amint pedig megízlelé a násznagy a borra lett vizet és nem tudja vala, honnét van (de a szolgálak tudták, akik a vizet merítik vala), szólitá a násznagy a völegényt és monda neki: Minden ember a jó bort adja fel először, és mikor megittasodtak, akkor az alábbvalót: te a jó bort ekkorra tartottad.” Jó bor lett a vízből. Az a násznagy állapította meg ezt, aki nem tudta, hogy mi történt. Úgy bor lett a vízből. Az a násznagy állapította meg ezt, aki nem tudta, hogy mi történt. Úgy engedelmeskedj Jézusnak, hogy abból, ami történt, még akik nem is tudják, hogyan és

miért történt, azt állapíthassák meg, hogy „jó”. Abból mindig csak jó lehet, ha te Jézusra hallgatsz.

Az Ige szerint Jézus nemcsak a „zsinagóga” Jézusa, hanem a „lakodalom” Jézusa is. Ma is az! Vajon ma nem feszélyezné-e az embereket, ha Jézus megjelenne közöttük? Akár éppen egy menyegzőn? Vajon hogy érezhetné, hogy érezheti magát közöttetek Jézus? Jézus nem örömrontó, hanem azt akarja, hogy „örömtök teljes legyen”. Ez pedig csak akkor lehetséges, ha tudjátok, hogy közöttetek van az Úr. Jézus ma is mindenütt segít, ahol egy család, egy ember kellemetlen helyzetében megzavart örömet lát. Titeket pedig fel akar használni arra, hogy el ne romolják a mások öröme. Álljatok az ő szolgálatába!

Fáj-e neked, ha valahol valaki megszorodik? Igazán tudsz-e örülni mások örömén?

A kánai menyegzőn a gondok megoldódtak. Jézus meg tudja oldani az anyagi gondokat is. Jézus Úr az anyag felett! Milyen jó lenne, ha komolyan venné ezt a mi anyagi világunk, ha az engedelmisség lelkével megtanulnánk beállítani az anyagot a Jézus szolgálatába.

A csoda paranccsal kezdődött. A Jézusnak való engedelmisség szülte – szüli – a csodát. Jézus jelt adott: „és hívének benne az ő tanítványai”. A szolgák engedelmeskedtek, s ennek következtében hittek a tanítványok. A te Jézusnak való engedelmisséged hitet ébreszthet. De ez egyben felszólítás is legyen: ébresszen hitet mások szívében! Ámen.

Tunyogi Lehel

Izráelnek erőssége

Alapige: 1Sámuel 14,29

Ha a közvetlen szövegekörnyezet összefüggésében szemléljük ezt a textust, akkor azt egy nagyon következetesen megszerkesztett szövegnek találjuk, mivel a szavak között olyan körláncolati kapcsolat van, amelyben a kifejezések egymást indokolják, magyarázzák és erősítik. Ha azonban az egész Szentírás összefüggésében vizsgáljuk szövegünket, akkor látszólagos ellentmondásokra bukkanunk benne.

I.

Mielőtt Isten Sámuellel kimondatná a felolvasott Igénket, végigvezet Saul életének egy bizonyos szakaszán, de még ezt megelőzően fölveti a királyság problémáját.

A Szentírásban a királyságról mint intézményről és annak gyakorlati megvalósulásáról, a társadalom életében való megjelenéséről eltérően vélekednek a szentírók: egyesek királyságpártiak, mások ellenzik a királyság bevezetését Izráel népének életébe.

A Bírák könyve azzal zárul, hogy a törzsszövetségi rendszer már nem életképes közigazgatási berendezkedés, mivel kis területi egységekre hullott szét és nincs egy olyan egységes szervezet, amely egyesítené a hatalmat, a kormányzást, az irányítást és a fegyelmezt. Olyan királyra lenne szükség, aki megenged mindenkit azt cselekedni, amit akar. A Sámuel könyvének szerzője egyenesen tiltakozik a királyság bevezetése ellen, mivel azt Isten elleni hűtlenségnek és engedetlenségnek tekinti, ezért inkább az ideálisnak tekintett korlátlan istenuralmat (az abszolút teokráciát) pártolja.

Mindkét vélemény vitatható, de itt most nem az a feladatunk, hogy a felmerülő érveket fontolgassuk vagy minősítsük. Tény az, hogy Izráelben megalakult a királyság, s első

királyának Sault választják meg. Ez Isten személyre vonatkozó kiválasztása és népéről gondoskodó szeretete folytán történik.

A győzelmek leírása és Saul értékes emberi vonásainak kiemelése után megismerkedünk az engedetlen Saullal is, aki fokozatosan méltatlanná válik a királyi tisztség további betöltésére. Ezért Isten számára kiosztott penitenciája (ez a szó áll a Vulgatában) az, hogy kiragadja kezéből a királyi hatalmat – kihúzza a nevét Izráel történetéből, és más választat helyette királynak.

II.

Isten ítélkezésének határozottságában hajlamosak vagyunk kíméletlenséget látni (Hieronymus például ezt hangsúlyozza fordításában), azonban itt nem erről van szó, hanem arról, hogy egyetlen vezető pozícióba jutott embernek sem engedhető meg, hogy az egész népet pusztulásba sodorja.

Isten történelemalakító erejét és következetességét kell látnunk abban, hogy nem ingadozik, nem tétovázik döntésében. Az ember örökös tétovázása nem nyújthat és nem nyújt biztos alapot sem a saját maga, sem a közösség élete számára, de Isten éppen azért „Izráelnek erőssége”, mert kizár minden végzetes bizonytalankodást.

Amikor Sámuel arról panaszkodik az Úrnak, hogy a nép királyt akar magának, akkor Isten így vigasztalja: „nem téged utáltak meg, hanem engem utáltak meg, hogy ne uralkodjam felettük” (1Sám 8,7). Izráel megérdemelte volna, hogy Isten magára hagyja őket az annyira óhajtott és követelt király pusztító önkénye alatt. Ugyanis a nép akarata és Saul nevének jelentése egybecseng: „a kért”, „a követelt”. De Isten nem ezt tette, hanem legyőzte az ő uralma (a teokrácia) elleni indulatokat. Isten úgy és azért győzött, mert megmutatta: az istenuralom (a teokrácia) hatalma (krátosza) nem a krácia, hanem a grácia. (Érdekes, hogy az, amit Károli „Izráel erősségé”-nek fordít, a Vulgatában úgy szerepel, mint „Triumphator in Israel”.)

III.

Most nézzük meg alapigénket az egész Szentírás összefüggésében. Induljunk ki a legközelebbi párhuzamos helyről.

E fejezet utolsó versében ezt olvassuk: „Az Úr pedig megbánta, hogy királlyá tette Sault Izráel felett” (1Sám 15,35b). Hogyan egyeztethető ez össze azzal, hogy textusunkban arról olvasunk, hogy Isten semmit meg nem bán?

De hasonló példa 1Móz 6,6 is: „megbáná azért az Úr, hogy teremtette az embert a földön”. Ugyanaz a héber ige (NHM) fordul elő mindkét bibliai helyen, és úgy tűnik, hogy itt ellentmondás van, hiszen a semmit meg nem bánó Isten miért bánja meg mégis néhány – oly fontos – tettet? Hogyha ő olyan határozott és annyira következetes minden cselekedetében, miért jelentkeznek mégis ilyen ingadozó megfontolások? Vajon Isten – bizonyos esetekben – más véleményen volna saját maga véleményével szemben?

Ezekre a kérdésekre felhozhatnánk válaszképpen az Isten mindenhatóságának érvét, hogy Istennek van hatalma a saját isteni határozata fölött is határozni, azt akár meg is változtatni. Azonban a felsorolt bibliai helyek tüzetesebb vizsgálata azt mutatja, hogy Isten megbánásának, más véleményre helyezkedésének vannak fokozatai, de ezek sohasem változtatják meg a valódi lényegét: az eredeti döntést.

A Sámuel könyvében leírt esetben Isten eredetileg úgy döntött, hogy az iránta való engedelmség jegyében királyt ad Izráelnek. Szavát be is tartotta, de Saul hazudott: meghazudtolta a királyságra való alkalmasságát; ezért tétetett le a trónról.

A teremtés alkalmával Isten jónak teremtette az embert, és nem azt bánta meg, hogy embert teremtett, hanem azt, hogy az ember a sátán ösztönzéséből és saját döntéséből engedetlené vált iránta. Ezért özönvízzel sújtotta.

Igaz ugyan, hogy Saul után Dávid is sokszor méltatlanná vált a királyságra, és az is igaz, hogy Noé után az emberiség továbbra is bünt bűnre halmoz, de Isten nem azért Győző – nem csak Izráel történetében, hanem az emberiség és mindnyájunk életében –, hogy minket legyőzzön, hanem azért, hogy meggyőzzön arról, hogy ő, aki semmit nem bán, értünk mindaddig bánkódik, amíg mi is meg nem bánjuk azt, hogy neki bánatot okozunk. Ámen.

Zsiskú János

Perdita

János evangéliuma 8,1–11

Nincs mit tagadjon. Bűnös. Tettenérték,
s a szemforgató farizeus-mérték
már régesrégén megszentenciázta:
agyonkövezni, bűnhődjön, parázna!
Míg áll a templom kellős közepén
zuhognak rá a vádak és a fény,
vár öntudatlan, némán, szemlesütve
az első köre, hogy az tarkón üsse.
Mint végtelenség, telt-múlt az idő,
nem vádolt senki; nem reptül a kő,
mert szólt az égi, örök Nagykövet:
aki nem bűnös, az vessen követ!
Az ember gyarló, minden útja görbe,
ki másít ítélt el, nézzen a tükörbe,
önnön bűnéről megfeledkezett
ne merjen másra emelni kezét!
S míg keze mindezt föld porába írta,
kiszomfordáltak sorban, mint a birka.
Ketten maradtak, ő, a Perdita,
s az Isten hozzá küldetett Fia.
A vádlók s kákán bogot bogozók
szökésük közben hallották a Szót:
asszony, hova tűnt az a sok kegyetlen,
nem vádolnak már? – Nem jó, Uram, egy sem!
A dráma sűrült, most jött be csúcspont:
mát nincs vádlóm, de Jézus Krisztus mit mond?
Jól hallok? Ő szólt? Vétkeshez a vétlen?
Eredj el lányom, nem vádolkak én sem!

Alkalmi prédikációk

Esketési beszéd

László Dezső

A szeretet hatalma

Alapige: 1János 4,16–18

Az előttetek felolvasott szent Ige mindenekelőtt a szeretet forrására mutat, amikor azt mondja, hogy az Isten szeretet. Ez a tétel arra figyelmeztet, hogy az igazi szeretet nem emberi érzés, érzelem vagy gondolat, hanem maga Isten. Akinek a szívében szeretet van, abban maga Isten vett szállást, és akiket szeretet köt össze, azokat maga Isten kapcsolja össze, azok közé maga Isten állt. Mennyivel más a szeretetnek ez a felfogása, mint ahogy a világ beszél a szeretetről. Ma a szeretet szava mögött mennyi önzés, mennyi irigység, mennyi félszívűség tud meghúzódni, mennyire nem tudnak saját maguk önzésétől megszabadulni azok, akik a szeretet szavát szüntelenül az ajkukon hordják. Milyen jó nektek most megtudni, hogy az a kipróbált szeretet, amely tibennetek van, Isten ajándéka. Ez a szeretet azonban arra kötelez mindenkit, hogy úgy tekintsen rá, mint szent dologra. Ha maga Isten a szeretet, akkor nem szabad arról önző emberi módon vélekednünk, nem szabad annak valódiságában kételkednünk, mert ha ezzel a szemmel nézünk arra, magát Istent nem ismerjük és magának Istennek szentséges hatalmát és kegyelmét nem ismerjük el. Szeretetekben maga Isten jelenik meg, és ő maga kötelez benneteket és minket, mindnyájunkat arra, hogy ebben a szeretetben őt magát lássuk és tiszteljük.

Azt a tényt, hogy Isten szeretet, egyedül csak Jézus Krisztusban tudjuk meglátni. Ő mutatta meg a világnak, hogy Isten maradék nélkül szeretet. Krisztusban látjuk, hogy ennek a szeretetnek milyen csodálatos hatalma van, hogy milyen nagy sebeket be tud gyógyítani, hogy milyen nagy ellentéteket át tud hidalni, hogy milyen elesett embereket újjá tud teremteni. De Krisztus még ennél is többet mutat meg ebből a szeretetből, mert benne látjuk meg, hogy minden Istentől való igaz szeretet mennyi egymásért való lemondással, szenvedéssel és áldozathozattal jár. Krisztus úgy szerette a maga népet, hogy rettenetes kereszthalállal halt érte. Milyen jó, hogy az Igének ez a tanítása sem idegen a ti számotokra, hogy ti már eddig is megtanultátok azt, hogy az igazi szeretet lemondással, áldozathozattal és kereszthordozással jár. Akiben ott van az igazi szeretet, sohasem maradhat magányos, önző, még a szeretet álarca alatt sem, hanem együtt örül a másik örömével és a másik szeretetében.

Milyen nagy az Isten kegyelme, hogy ő a szeretetben úgy adja a maga lényegét, hogy beférkőzik a mi szívéinkbe és azt megtölti a szeretet sok-sok örömével. Aki a szeretetben marad, Istenben marad, és az Isten is őbenne. Isten az emberek egymás iránti szeretetében jön közel hozzánk és tesz bizonyosságot arról, hogy bennünket ismer és itt lakozik bennünk és közöttünk. Ez az igazi szeretet nem ábrándozás az élet boldog örömei felett, nem érzélgés hamis emberi illúziók között, ez a szeretet az Istenben való igazi keresztyén élet. Gyarapításának egyetlen útja van: gyarapodni az Úr Jézus Krisztus által adott hitben és szeretetben.

Mivel a szeretetben maga Isten van jelen, egészen természetes, hogy a szeretet minden félelmet kiűz. Miért van a mi szívéinkben annyi félelem és annyi gyötrelem? Azért, mert nincs a szívénk tele igazi, Istentől nyert szeretettel. Ha ott érzitek ezt a szeretetet a szívetek mélyén, ha ott lüktet egész valótokban, ne féljetek semmitől és ne féljetek sen-

kitől, üzzetek távol magatoktól minden kétségeskedést, félelmet és gyötrelmet, legyetek boldogok ebben a szeretetben. Minden félelmes zivatar vagy megpróbáltatás elől meneküljétek ehhez a félelmet megoltó szeretethez, mert csak egyedül ennek van hatalma felszabadítani az élet félelmes rémeinek hatalma alól.

Ez a szeretet legyen az alapja, tartalma és ereje új közösségeknek. Ebben a szeretetben Isten magamagát adja nektek. Adjátok ti is hálából magatokat neki és rajta keresztül egymásnak. Ebben a szeretetben minden bizonnal megtart titeket Isten, és ti is megtarthatjátok egymást. Ámen.

Temetési beszédek

Czapfalvy József

Szomorú és mégis örömteljes vég

Alapige: Zsoltárok 25,16

Csodálatosan jó intézkedése Istennek a házaselet. Két, egymás számára idegen ember összeismerkedik, a szívük egy érzésben megdobban, s utána ketten együtt elindulnak, hogy egy egész életen át, jóban és rosszban, felemelkedésben és leverettetésben, egymásnak segítségére, gondviselésére legyenek. A Szentírás klasszikus példája a Ruth és Boáz megismerkedése s az ebből fakadó bizonyágtétel, minden idők minden embere számára példává lesz: „ahová te mégy, oda megyek, ahol te megszállsz, ott szállok meg... ahol te meghalsz, ott halok meg, ott temessenek el engem is” (Ruth 1,16–17).

Közel 50 esztendővel ezelőtt ezekkel az érzésekkel költözött városunkba a Szabó házaspár. Férje ezelőtt 10 évvel halt meg. A szorgalmas és melegszívű, rendes és megbízható iparosember emléke még mindig él közöttünk. Hitvesét ma kísérjük el utolsó útjára...

Mielőtt koporsóját is eltakarná előlünk az anyaföld, a koporsóban pihenő testvérünk életét helyezük a felolvasott Ige világossága alá. Az Ige fényébe tekintve, látom őt, amint összekulcsolt kézzel így imádkozik:

Tekints reám!

Az idegen városból hozzánk érkezett asszony naponkénti imádsága ez volt: tekints reám. Ezekben a szavakban benne van: lám, otthagytam szüleimet, rokonaimat, testvéreimet. Idegen vagyok e városban; ne hagyj el, Istenem. Atyánk e kérését meghallgatta. Hamarosan bekapcsolódik egyházi életünkbe, s a mély hitű református asszony megtalálja az ő lelki testvéreit. Templomlátogatásai során, bizonyágtételei nyomán egyszerre ismert asszonnyá lesz, akit szívesen látnak mindenfelé. Neve bekerül az aranykönyvbe is, s ő volt az, akinek a buzgólkodása nyomán egy-egy úrvacsoraosztás alkalmával nem egy, hanem két kenyeret kell adni a lelkipásztornak, hogy a maradékból elláthassa családját. (Azóta is két kenyeret adnak úrvacsoraosztásonként.) Állandó örömben és megelégedésben élő asszony, férjével együtt.

A legnagyobb megpróbáltatás akkor érte, amikor férjét elszóltotta mellőle Atyánk. Örvegyen maradt. Gyermekai nem voltak. Testvéreiről nem sokat tudott. Atyját és anyját régen eltemette. Rokonai közé sem mehetett, mert az országhatár elválasztotta őket egymástól. Özvegségében is csak egyetlen út maradt számára, a felfelé néző életnek az útja. Istenhez szállt ez az ima: Könyörülj rajtam, mert árva vagyok.

Az özvegyasszonyok élete sok keserűséggel teljes. A gyermektelen özvegyeké még keserűbb. Ezért vált olyan nagyon szomorúvá testvérünk özvegye is. Reményei nem voltak, akikre reábizhatta volna gyászfátyolos holnapját. Ha valamikor békességet és megnyugvást adott neki Istenbe vetett hite, úgy ezekben a napokban, amikor könyörögte megmaradásának az útját, rendkívül sokat jelentett számára. S ha valamikor megtapasztalta testvérünk, hogy Isten neki gondviselő édes Atyja, úgy azokban a napokban különösen megtapasztalta és 10 esztendei özvegyiségének ideje alatt szüntelen tapasztalta, mert szomszédai személyében olyan gondviselőt rendelt számára Atyánk, hogy legjobb gyermekei sem lehettek volna jobbak és melegebb szívűek hozzá. Amikor Isten így oldotta meg hűséges gyermekének az öregkorát, akkor újra mosolygott az arca és ragyogóvá vált a szeme.

Élete hirdeti minden aggodalmaskodó testvérünk számára: Isten imádságot meghallgató édes Atyánk és az özvegyeknek is gondviselője. Életében testet öltött Krisztus Urunknak a tanítása: „Nemde két verebecskét meg lehet venni egy kis fillérért? És egy sem esik azok közül a földre a ti Atyátok akarata nélkül! Nektek pedig még a fejetek hajszálai is mind számon vannak.” Miért? Mert „ti sok verebecskénél drágábbak vagytok” (Mt 10,29.31).

Isten veled, kedves asszonytestvérünk! Az állomástól hazafelé tartó utamon többé nem látom boldogságtól és megelégedéstől mosolygó szemedet, nem hallom többé a messziről is felém kiáltott üdvözlő szavaidat. De lelki szemeimmel, valahányszor utam arra visz, mindig látni foglak, s ha elfog a keserűség, tapasztalván sokaknak közömböségét velem szemben, mindig kívánni fogom, bárcsak szaporodna meg a te lelkiüted, amelyik a lelkipásztornak nyújtott és megmutatott tiszteleten túl olyan egyházszeretetet és áldozatkésztséget tud megmutatni, mint amilyen a tied volt.

Testvéreim! Az egykori hitvestársak, gyülekezetünk szülőttei, néhány perc múlva egymás mellett fognak pihenni temetőnkben... A hűséges gondviselésért áldja meg Isten örököseit. Legyen áldott a hajlék, amit örökségként nyertek a mi megboldogult testvérünk után.

Mi pedig, szomszédok, komák, keresztyermek, gyászbába öltözött gyülekezet, kíséreljük el, ha könnyes és fájdalommal teljes érzések között is – utolsó útján a mi kedves halottunkat. Ámen

Czapfalvy József

Ne szóval szeressünk

Alapige: 1János 3,18

A koporsóban pihenő orvos nagyon szerette az életet. Küzdött az életért. Nem akart még meghalni. Elvégzett dolog azonban, hogy az emberek egyszer meghaljanak. Testi vonatkozásban kedvesünk is meghalt. Lelkében azonban átment e földi világból az örökkévaló világba. Portestét le kellett vetnie, hogy egészen ő maga legyen Istennél.

Ma, amikor faji és felekezeti különbség nélkül összegyülekeztünk temetésére, egy szeretetben gazdag életnek a tartalmából az Ige fényénél még egyszer beletekintünk lelki arcába. Az Ige, ami egész életének a tartalmát is mutatja, így hangzik: „Fiacskáim, ne szóval szeressünk, se nyelvel, hanem cselekedettel és valósággal.”

Szerette az embereket.

Kortársait éppen úgy, mint korának ifjabb és ifjú nemzedékért. Ezért nem tudott megöregedni. Fiatal kartársaitól az új gyógykezelési módszereket szívesen vette át, s természetesnek találta, hogy az orvos is halandó ember kell hogy legyen. Nem volt kon-

zervatív, s vallotta, hogy jobb és jobb megoldásokkal dicsekedhet az orvostudomány, amivel lépést tartani önbecsülés. Minden új gyógyszerrel vagy gyógyítási móddal kapcsolatosan egyetlen kérdése volt, s ezt tanulmányai során kutatta is: javára válik-e az embereknek, ad-e megoldást a beteg kérdéseire? Ha igen, elvetette a régit s átvette az újat a beteg emberért, akit szeretett. Nem ismert különbséget ember és ember között. Igazi felebarát volt, aki hite és tudása szerint segíteni akart beteg testvérén.

Szerette hivatását.

Az ember szeretetének következménye volt ez. Ezért fáradhatatlan a szolgálatban. Betegei fájdalmát testében hordozta. Nem ismerte a delet, az estét, a nappalt vagy az éjszakát, amikor hívták, panaszszó nélkül hagyta ott asztalát, nyugvóhelyét, és ment betegéhez. Az önmagát megtagadó orvos azt vallotta: aki segítségre szorul, ahhoz azonnal menni kell, mert minden pillanat, amit elmulasztunk, veszéllyel járhat. Érdemei elismerésül több kitüntetésben részesült.

Szerette családját.

Az emberek és a hivatását szerető orvos családi életében is szerető szívű ember volt. Felesége iránt érzett első szeretete megmaradt mindvégig. A halálba siető ember ugyanazzal a gyöngédséggel és becézó szeretettel búcsúzik hitvesétől, mint abban az időben, amikor még csak ígéretei voltak egymásnak. Gyermeük nem volt. Fiúgyermeket fogadnak örökbe. Nevét adja neki. Gyógyszerésszé nevei, s vagyonát hagyja reá.

Boldognak tudta magát, hogy a fiában tovább fog élni az ő szeretete.

Baráit is szerette.

Nagyon lekött ember volt. Elfoglaltságában mégis tudott időt szakítani barátainak is. S ha barátai köréből a szolgálat ki is szólította, hitvese igaz szeretettel és szívességgel helyettesítette férjét.

Az Ige tükrében így áll előttünk az orvos, a férj, a családapa és a jó barát. Még azt is elmondhatom róla, hogy nem volt elbizakodott ember. Komoly önvizsgálattal bírálta önmagát. Napi kérdései közé tartozott: elvégeztem-e mindent, amit a ma tartogatott számomra? A kibomlott eredményt sohasem magának tulajdonította, Istennek adott érte hálát. Amikor huszonhét esztendővel ezelőtt presbiterré választották, ekképpen hangzott bizonyágtétele: „Krisztus a legnagyobb előttem. Állandó munkában létele, határtalan szeretete az emberek iránt, hódolattal töltötte meg szívemet.” Megboldogult testvérünk ezzel a bizonyágtételével jelentte, hogy Krisztus volt a tanítómestere. Ha tehette, részt vett az istentiszteleteken, s szívesen hallgatta a prédikációt. Krisztus emlékezetére gyakran vette magához a szent vacsora jegeit.

Krisztus is ismerte őt. Ma már lelkében Urunk előtt áll, aki ítélő bírása is. Hiszem, hogy gyarlóságait elfedezi az ő szeretete, a mindent eltörlő kegyelem.

Szerettei, kartársai, barátai, e koporsóban pihenő orvos testvérünk egy megtalált és hűséges szolgálatban bevégzett élet után távozik közülünk. Adjunk hálát Istennek, hogy őt nekünk adta és rajta keresztül megismertette velünk azt a férfiút, aki családi, baráti és hivatásbeli kötelességét példaszzerűen teljesítette. Legyen áldott érette Isten neve.

Az Igét pedig, amelyik életének vezércsillaga volt, valljuk a magunkénak is, s úgy távozzunk e temetésről, mint akik életcélunkká tesszük azt.

„Ne szóval szeressünk, se nyelvvel, hanem cselekedettel és valósággal.”

Ezért imádkozunk! Ámen.

Megáldalak és áldás leszesz

Alapige: 1Mózes 12,1–2

Néhány nagyon egyszerű mondat az Ige, de mégis gazdag a tartalma. Ilyen volt a Deák István ny. kollégiumi tanár élete is: egyszerű és gazdag tartalmú.

Hozzá is szólt Isten, és ő elhagyta szülőföldjét, családját és rokonait, és ide jött ebbe a városba, arra a földre, amelyet Isten mutatott neki. Mindez hatvanhárom évvel ezelőtt történt. Belőle, az alföldi emberből idevaló ember lett, szerelmese ennek a városnak és ennek a földnek. Itt alapított családot, itt töltötte be harmincöt évre terjedő tanári hivatását. Hú volt az új hazájához, sohasem kíváncsozott el innen.

Nyolcvannyolc évre terjedő életének a tartalma is milyen könnyen összefoglalható: megáldalak téged és áldás leszesz. Isten megáldotta őt és áldássá tette. Van-e ennél szebb, ennél teljesebb emberi élet?

Miben áldotta meg őt az Úr?

Mindenekelőtt hosszú életet adott neki. A Biblia szerint a hosszú élet Isten áldása az emberen. Az Írás szerint az ember élete legfeljebb hetven vagy nyolcvan esztendő. Íme, őt Isten még ennél is többel: nyolcvannyolc évvel ajándékozta meg. És ezt a hosszú, szép életet élete utolsó, betegségben töltött nehéz éveitől eltekintve jó erőben és egészségben töltötte el. Senkinek terhére nem volt, mindenkin segített.

És ezt a hosszú életet hűségesen töltötte el. Hú volt mindazokban, amelyek őreá bíztak. Nektek, kedves szerettei, nem kell arról beszélnem, hogy hozzátok milyen hú volt. A hitvestársi hűségnek, a gyermekei iránti hűségnek egész élete szép és ékes példája volt. Hú volt a hivatalához. A családi házon és a kollégiumon kívül nem élt soha. Egész élete a család és a kollégium iránti hűségben telt el.

A hűség mellett Isten megáldotta azzal, hogy mindkét lábával itt álljon a földön. Pedig finom lelkű művész volt. Művészete nem szakította el a földtől, nem ragadta illúziókba. A kollégiumban a leggyakorlatiasabb érzéket kívánó tiszteségeket töltötte be. Az első világháború nehéz éveiben vezette az ifjúság és kollégái közellátásának nehéz munkáját. Később az iskolai szövetkezetnek lesz a szakavatott vezetője. Családjá számára, a tanári munkán kívül is vállalva szolgálatokat, becsületesen megszerezte a kenyeret. De ezekben az elfoglaltságaiban sem adta föl a léleknek és szellemnek magasabb igényeit.

Hűségesen szolgáló lelke mindig megtalálta a leghelyesebb lehetőségeket és a leg szebb utakat.

Mindezt pedig Isten adta neki, nektek áldásul és örömmül.

Az Istentől nyert áldás nem maradt meg benne, továbbáradt róla tifelek. Isten nemcsak megáldotta őt, hanem áldássá is tette.

Istentől megáldott hitvestárs és édesapa volt. Milyen öröm volt az ő házába, a ti házatokba betérni. Az ő áldott élete tette azt a családi hajlékot olyan biztos otthonná. Keze nyoma a kerten. Szép képei a falon. Az oda betérő ember azonnal érezte: ennek a háznak a gazdája Istentől megáldott szíves ember, vele, kedveseivel lenni áldott öröm és felüdülés.

Ti, gyermekei, sóha el ne feledjétek, hogy Istennek rajta megnyugodott, őt meggazdagító áldása tette képessé arra, hogy olyan nehéz időkben annyi önmegtágadással tudjon titeket fölnevelni és szárnyra bocsátani.

Áldássá lett második otthona, a kollégium életében is. A szép iránti érzéket akarta az ifjúságban fölbreszteni, kiművelni és termékennyé tenni. Az a jó tanár volt, akinek a jóságával szívesen visszaélt az éretlen ifjúság, de ez a visszaélés mint ítélet nem őreá,

hanem tanítványaira szállt vissza. Isten megáldotta a tanári munkáját, találkoztam olyan tanítványával, aki ma is áldva emlegeti a nevét, mert a kenyerét azzal a rajzbeli készséggel keresi, amelyet az ő keze alatt művelt ki. Tanítványai közül hárman országos hírnévre tettek szert. Az igazán tehetséges diákokat külön nevelésben részesítette.

És áldás volt a kollégium életében a kiváló gazdasági érzéke, amelyet mindig a legnehezebb időkben, a legnehezebb feladatok megoldására ajánlott fel.

Egyszerű, ahogy mondani szokták, szürke tanárember volt. Gondot viselt a családjára, betöltötte tanári hivatását. Mindennap megtette az utat a családi ház és a kollégium között. Akik ismertük, tudtuk, hogy ebben az egyszerű emberben milyen értékes művészlélek lakik. Képei színesek, fényesek, világosak, élettől ragyogóak, szépek! Milyen áldás az a sok kép, amelyet festett. Hány házba hoznak derűt, felemelkedést a hétköznapi szürkeségből egy magasabb és szebb világba. Az ő művészete valóban Istentől megáldott szép művészet. Nem megbotránkoztat, hanem épít, nem fölkapar, hanem megnyugtat, nem sötétségbe taszít, hanem világosságra vezet. A legtöbb áldást abban nyerte Istentől, ahogyan látni tudott, és ahogyan láttatni tudta a természetet. Ez is hűség és szeretet volt nála. Ezzel is áldást adott tovább azoknak, akik az igazi szépet igazán szeretik.

És most mindez a múlté és a halálé – gondolja a mi emberi szívünk.

Isten azonban másra figyelmeztet. Az ő áldása – noha olyan gazdag volt rajta és általa ebben a földi életben – nem csak erre a földi életre szól. Mi hiszünk abban, hogy Isten egy ennyi hűséggel megáldott lelket nem hagy, nem hagyhat a halálban. Krisztus érette is meghalt, és érette is feltámadott. Ő a művészetében megsejtette és kifejezte a dolgok mögötti igazi valóságot: a létnek Istenben nyugvó és kiteljesedő harmóniáját, eredeti szépségét. Jeleket látunk az életében, amelyek túlmutatnak ezen az elmúló világon.

Nyitott sírjánál öreá nézve is elmondjuk, hittel és reménységgel mondjuk el ősi hitvallásunkat: hiszem testünknek föltámadását, és hiszem az örök életet.

Ezzel a hittel vegyünk búcsút Istentől megáldott, hosszú, gazdag, hűséges földi életétől az Úrnál való viszontlátás reménységében. Ámen.